

รัฐสภาสาร

เรื่องในเล่ม

องค์การบริหารส่วนจังหวัด :

อดีต ปัจจุบันและอนาคต

1

รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล

“การกระจายอำนาจการปกครอง
กับการปกครองตนเองของประชาชน”

17

ประธาน คงฤทธิศึกษากร

การกระจายอำนาจด้านงบประมาณ
ในการบริหารราชการแผ่นดิน

25

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์

พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535

51

รัฐสภาสาร

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และเพื่อเสนอ
ข่าวสารวิชาการ ในวงงานรัฐสภา และอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

การส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร

ส่งที่บรรณาธิการหนังสือรัฐสภาสาร กองการประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. 2441070-2441071

สำนักงานหนังสือพิมพ์รัฐสภาสาร

ฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุ่งทองโล ดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 2441323-2441324

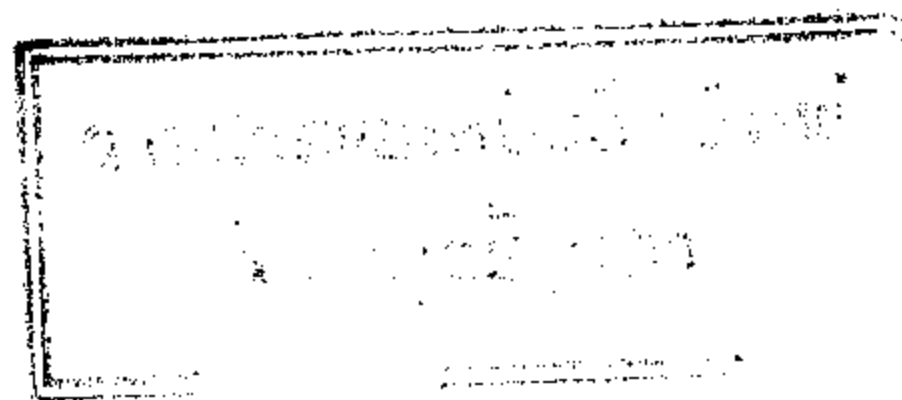
บอกรับเป็นสมาชิก

ส่งเงินล่วงหน้าในนามผู้จัดการไปยัง ฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยส่งเช็คไปรษณีย์หรือธนาคาร
สั่งจ่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์ดุสิต กรุงเทพฯ 10300 กำหนดออก
เดือนละหนึ่งฉบับ อัตราค่าบำรุง ปีละหนึ่งร้อยบาทสี่สิบบาท

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในหนังสือรัฐสภาสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียน
แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของ กองบรรณาธิการแต่อย่างใด

LI RT

รัฐสภาสาร

ปีที่ 42 ฉบับที่ 2 เดือน กุมภาพันธ์ 2537

ISSN 0125-0957

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

บทบรรณาธิการ

ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ในรูปแบบของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดกิติ การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบ.) กิติ เป็นปัญหาที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นจะนำมาซึ่งการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะโยงใยไปถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศในด้านต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อขัดแย้งกันอยู่อย่างมากเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว เช่น ปัญหาในแง่การปกครอง ปัญหางบประมาณ เป็นต้น ดังนั้น รัฐสภาสารฉบับนี้ จึงขอนำเสนอบทความเรื่อง "องค์การบริหารส่วนจังหวัด : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต" "การกระจายอำนาจการปกครองกับการปกครองตนเองของประชาชน" และ "การกระจายอำนาจด้านงบประมาณในการบริหารราชการแผ่นดิน" เพื่อให้ท่านผู้สนใจได้ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

บรรณาธิการ

**องค์การบริหารส่วนจังหวัด :
อดีต ปัจจุบันและอนาคต**

รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล

Legislative Institutional Repository of Thailand

Legislative Institutional Repository of Thailand

องค์การบริหารส่วนจังหวัด : อดีต

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ได้เพียง ๑ ปี รัฐบาลก็ได้ดำเนินการวางรากฐานการปกครองท้องถิ่นอันเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา ดังปรากฏในคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ว่า

"...รัฐบาลนี้เห็นว่า วิธีการปกครองโดยรวมอำนาจและหน้าที่การปกครองทั่วประเทศ ให้มาอยู่ในศูนย์กลางจุดเดียวอย่างเช่นเดี๋ยวนี้นี้ไม่ได้ผลดีเท่ากับที่จะแบ่งอำนาจและหน้าที่ให้ไปอยู่ในเฉพาะท้องที่เสียบ้าง เพื่อว่าการปกครองในเฉพาะท้องที่หนึ่ง ๆ จะไปมุ่งอยู่ในผลประโยชน์ของท้องที่นั้น ๆ วิธีการจัดให้มีการปกครองเฉพาะท้องที่ขึ้นก็โดยวิธีจัดให้มีผู้แทนราษฎรในท้องที่นั้น ๆ จัดการกันเอง วิธีการเช่นนี้ก็มิได้อยู่จนถึงได้ร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นฉบับหนึ่ง แต่ว่าด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งการนี้ได้ลุล่วงไป รัฐบาลนี้เห็นเป็นการสำคัญจะได้เตรียมจัดให้มีเทศบาลหรือการปกครองท้องถิ่นขึ้นในราวต้นปีหน้า..."^๑

ในปี พ.ศ.๒๔๗๖ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.๒๔๗๖ และในกฎหมายนี้ หมวดที่ ๓ ได้บัญญัติเรื่องของสภาจังหวัดไว้เป็นครั้งแรก อันอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของสภาจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดในระยะต่อมา

พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.๒๔๗๖ มาตรา ๕๕ ระบุอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัด ดังนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานเรื่องงบประมาณซึ่งตั้งทางจังหวัดและสอบสวนการคลังจังหวัดตามระเบียบ ซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้
๒. แบ่งสรรเงินอุดหนุนของรัฐบาลระหว่างบรรดาเทศบาลในจังหวัด
๓. เสนอขอแนะนำรัฐบาลในการจังกอบ การเงิน และการอื่น ๆ ของเทศบาล

^๑ โครงการวิทยาลัยการเมือง, นโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๓๖ (กรุงเทพฯ : โครงการวิทยาลัยการเมือง, ๒๕๓๖)

4 รัฐสภา

และกิจการในจังหวัด อาทิคือ การเกษตร การตัดถกรรม การขนส่ง การค้าขาย ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีและกิจการอื่นใดอันจะส่งเสริมสวัสดิภาพของราษฎรในจังหวัดนั้น

๔. ตั้งกระตุ้ตามกรมการจังหวัดในที่ประชุมสภาจังหวัดในข้อความใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ แต่กรมการจังหวัดทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของจังหวัด
๕. ให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ เมื่อรัฐบาลร้องขอ

สภาจังหวัดในระยะแรกนี้จึงมีลักษณะขององค์การที่ปรึกษาให้แก่คณะกรรมการจังหวัดซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.๒๔๗๖ กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาค และแก้ไขอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในระดับจังหวัดและอำเภอใหม่โดยให้คณะกรรมการจังหวัดและคณะกรรมการอำเภอเป็นคณะผู้บริหารงานของจังหวัดและอำเภอตามลำดับแทนข้าหลวงประจำจังหวัดและทางอำเภอดังที่เคยเป็นมา เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมือง เนื่องจากเพิ่งเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยได้เพียงประมาณ ๑ ปี รัฐบาลจึงจำเป็นต้องระมัดระวังในการที่จะกระจายอำนาจหรือให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างเต็มที่ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ก็อาจเรียกได้ว่า ไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองแบบใหม่นี้เลย

จึงกล่าวได้ว่า สภาจังหวัดในช่วงนี้เป็นเพียงรูปแบบหรือช่องทางที่รัฐจะได้รับฟังบางสิ่งบางอย่างจากประชาชนในท้องถิ่นบ้างเท่านั้น มิได้มีการกระจายอำนาจให้อย่างเป็นรูปธรรมแต่ประการใด และสภาจังหวัดก็ได้มีฐานะเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นด้วย สภาจังหวัดตามกฎหมายเทศบาลฉบับดังกล่าวนี้มีอยู่เพียงระยะสั้นก็ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ.๒๔๘๑

ต่อมาในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม (พ.ศ.๒๔๘๑-๒๔๘๕) ได้ตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ.๒๔๘๑ ขึ้น พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ทุกจังหวัดมีสภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกอย่างน้อย ๕ นาย ซึ่งราษฎรในอำเภอเลือกตั้งขึ้นอำเภอละ ๑ คน ในขณะเดียวกันก็กำหนดว่า อำเภอใดมีราษฎรมากกว่า ๓๐,๐๐๐ คน ให้อำเภอนั้นมีสิทธิ

LI RT

เพิ่มขึ้นอีก ๑ คน ทุก ๆ ๓๐,๐๐๐ คน ดังนั้นสมาชิกสภาจังหวัดจึงมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการก้าวไปสู่การเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นในอีก ๑๕ ปีต่อมา แต่อย่างไรก็ตาม บทบาทหน้าที่ของสภาจังหวัดก็ได้แตกต่างไปจากเดิมเลย กล่าวคือ ยังคงเป็นเพียงที่ปรึกษาคณะกรรมการจังหวัด ไม่มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นแต่อย่างใด

ดังนั้นการจัดตั้งสภาจังหวัดในระยะแรกนี้ จึงเป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยที่คณะราษฎรมุ่งหมายให้มีตัวแทนประชาชนในระดับจังหวัดได้ให้ข้อคิดเห็น หรือเป็นปากเสียงแทนราษฎรในท้องถิ่น แต่มิได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับของการตัดสินใจแต่ประการใด เพราะดังกล่าวแล้วว่า คณะราษฎรยังจำเป็นต้องรวมอำนาจทางการเมืองการปกครองไว้ที่ส่วนกลางอยู่เพียงเปิดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเท่านั้นมิได้ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองการปกครองแต่อย่างใด^๖

กล่าวได้ว่าในช่วงที่จอมพล ป. พิบูลสงครามบริหารประเทศสมัยที่สอง เป็นยุคของการปกครองท้องถิ่นของประเทศ ส่วนหนึ่งเนื่องจากจอมพล ป. พิบูลสงครามได้รับอิทธิพลแนวคิดจากต่างประเทศจึงได้มีการปรับปรุงและวางรากฐานหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นหลายรูปแบบ * จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้พิจารณาเห็นว่าการศึกษาแบบเทศบาลซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่มีมาแต่เดิมให้กว้างขวาง คงทำได้ลำบาก เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นชนบท จำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการกระจายอำนาจไปให้จังหวัดเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้น ดังปรากฏในคำปราศรัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ดังนี้

“...เท่าที่ได้ศึกษามาในต่างประเทศหรือเห็นกันโดยทั่ว ๆ ไปก็รู้สึกว่ ในประเทศที่

^๖ปธาน สุวรรณมงคล และคณะ. การปรับปรุงการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด รายงานวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, ปี ๒๕๓๑, หน้า ๑๐..

*มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลและได้บังคับใช้มาจนทุกวันนี้ คือพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๘๖ ปรับปรุงระบบสุขาภิบาลซึ่งมีมาแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๑ (ร.ศ.๑๒๗) โดยตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ.๒๔๘๕ บังคับใช้จนถึงทุกวันนี้เช่นกันและจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๔๔.

6 รัฐสภา

มีความเจริญแล้ว การบำรุงบ้านเมืองโดยอาศัยระบอบประชาธิปไตยอันมีการเทศบาลเป็นรากฐานนั้น นำความเจริญมาสู่บ้านเมือง แต่สำหรับประเทศของเราในขณะนี้ในการที่จะขยายเขตเทศบาลออกไปทั่วถึงอย่างในต่างประเทศก็ยังไม่ได้ เพราะเหตุว่าบ้านเมืองของเรายังไม่มีบ้านเรือนเป็นปึกแผ่นยังไม่เป็นกลุ่มก้อนหนาแน่นที่จะประกาศเป็นเขตเทศบาลได้ตามกฎหมายโดยทั่วไปคงจะต้องกินเวลานานนับจำนวนตั้งสิบ ๆ ปี เพราะฉะนั้นเพื่อจะให้รวดเร็วเข้า จึงเห็นหาวิธีการกระจายอำนาจโดยให้จังหวัดมีหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นการเทศบาลอย่างที่ได้ร่วมทำกันก็นับว่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้บำรุงบ้านเมืองของตนตามระบบเทศบาลเท่าที่สามารถจะกระทำได้...”^๑

นอกจากนี้ในคราวประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วราชอาณาจักรเมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๗ ที่ประชุมเห็นว่าโดยที่ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ควรให้ราษฎรเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองด้วย จึงได้ลงมติให้สภาจังหวัดอยู่ต่อไป แต่ควรปรับปรุงให้สภาจังหวัดมีอำนาจในการควบคุมการบริหารราชการของจังหวัด เฉพาะกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดได้ด้วย มิใช่เป็นเพียงสภาที่ปรึกษา^๒ และด้วยเหตุที่พื้นที่ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนในอำเภอต่าง ๆ มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการอยู่แล้วคือ เทศบาลและสุขาภิบาล พื้นที่ที่เหลือทั้งจังหวัดซึ่งเป็นพื้นที่ชนบทและเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่ดำเนินการอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อรัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งหน่วยงานปกครองท้องถิ่นระดับจังหวัดขึ้นมา จึงมีรูปลักษณะที่แตกต่างไปจากหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม (เทศบาล, สุขาภิบาล) นั่นคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีตัวแทนของรัฐเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร (ผู้ว่าราชการจังหวัด) และมีตัวแทนประชาชนในสภาจังหวัด (สมาชิกสภาจังหวัด) และมีพื้นที่ของราชการบริหารส่วนภูมิภาค (จังหวัด, อำเภอ) ทับซ้อนกันขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

^๑คำปราศรัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในโอกาสเปิดสภาจังหวัดพระนครเป็นปฐมฤกษ์ วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๙๘ ณ ศาลากลางจังหวัดพระนคร เทศาภิบาล เล่ม ๕๐ ตอนที่ ๔ กันยายน ๒๔๙๘ บทที่ ๔๒-๔๔.

^๒กระทรวงมหาดไทย, หนังสือรายงานกิจการการประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด พ.ศ.๒๔๙๗ (พระนคร : โรงพิมพ์มหาดไทย, ๒๔๙๗) หน้า ๑๕๘.

รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้เหตุผลในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดว่า "...โดยที่พระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ.๒๔๘๑ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๔๘๕ และ พ.ศ.๒๔๘๗ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ให้สภาจังหวัดเป็นเพียงที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ขาดอำนาจหน้าที่และกำลังเงินที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นในจังหวัดนั้น จึงเห็นสมควรจะปรับปรุงจังหวัดให้มีอำนาจเพิ่มขึ้น..."^๔

พิจารณาจากเหตุผลดังกล่าวประกอบกับคำปราศรัยของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่กล่าวว่า

"...ในส่วนของรัฐบาลนั้น ได้ตกลงใจอันแน่วแน่ที่จะปล่อยอำนาจออกไปให้กับราษฎรให้มากที่สุด จุดหมายปลายทางของเราคือกาเทศบาล ซึ่งเหมือนกับในต่างประเทศ เมื่อบ้านเมืองขยายออกไป ผู้คนขยายออกไปมาก ประเทศของเราก็จะเต็มไปด้วยเขตเทศบาล อย่างในสหรัฐอเมริกา ส่วนพื้นที่อื่น ๆ ที่ยังมีเหลืออยู่น้อยแห่งซึ่งยังไม่สามารถจะจัดเป็นเขตเทศบาลได้ก็คงจะขึ้นอยู่กับรัฐบาลกลาง..."^๕

เห็นได้ชัดว่า เป้าหมายสุดท้าย (end) ของการจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่น ในรูปต่าง ๆ ก็คือเป็นเทศบาล ส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเพียงมรรควิธี (mean) ที่จะช่วยเร่งให้บรรลุเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้ คือ การเป็นเทศบาลเท่านั้นทำนองเดียวกับ สหภาพบาลที่จะเป็นตัวเร่งให้พื้นที่ชุมชนในชนบทพร้อมที่จะเป็นเทศบาลในโอกาสต่อไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัด : ปัจจุบัน

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๔๙๘ ระบุให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่บริหารงานในกิจการส่วนจังหวัด มี

^๔พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๔๙๘" ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๑ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๘.

^๕"คำปราศรัยของ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในโอกาสเปิดสภาจังหวัดพระนครเป็นปฐมฤกษ์ วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๙๘ ณ ศาลากลางจังหวัดพระนคร", อ้างถึงแล้ว, หน้า ๙๒-๙๓ (ขีดเส้นใต้โดยผู้เขียน)

8 รัฐสภาสาร

รายได้และบุคลากรของตนเอง อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัด แยกออกเป็น ๒ ฝ่ายคือ

๑. ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สภาจังหวัด ประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรในอำเภอเลือกตั้งขึ้น จำนวนตามเกณฑ์ที่กฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดกำหนดไว้ อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๕ ปี หน้าที่หลักของสมาชิกสภาจังหวัด ได้แก่ การเสนอ พิจารณาและออกข้อบัญญัติจังหวัด เพื่อบังคับใช้ในเขตจังหวัดนั้น และควบคุม ติดตามการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารให้เป็นไปตามมติของสภาจังหวัดโดยการตั้งกระทู้ถาม การสอบถามข้อเท็จจริง และการเสนอญัตติ

๒. ฝ่ายบริหาร ตามกฎหมายกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการส่วนจังหวัด และบริหารงานภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดมีหน้าที่ปฏิบัติตามมติของสภาจังหวัดที่มีใช้มติดีมีลักษณะเป็นการเมืองแห่งรัฐหรือฝ่าฝืนกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ หรือนอกเหนือกิจการส่วนจังหวัด และนอกจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วยังมีข้าราชการส่วนภูมิภาคตำแหน่งต่าง ๆ เข้ามาและปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สำหรับกิจการส่วนจังหวัดตามกฎหมายระบุอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ถึง ๒๐ กิจการ ได้แก่

๑. การรักษาความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน
๒. การศึกษา การทำนุบำรุงศึกษา และการส่งเสริมวัฒนธรรม
๓. การสาธารณสุข
๔. การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
๕. การจัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
๖. การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
๗. การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
๘. การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

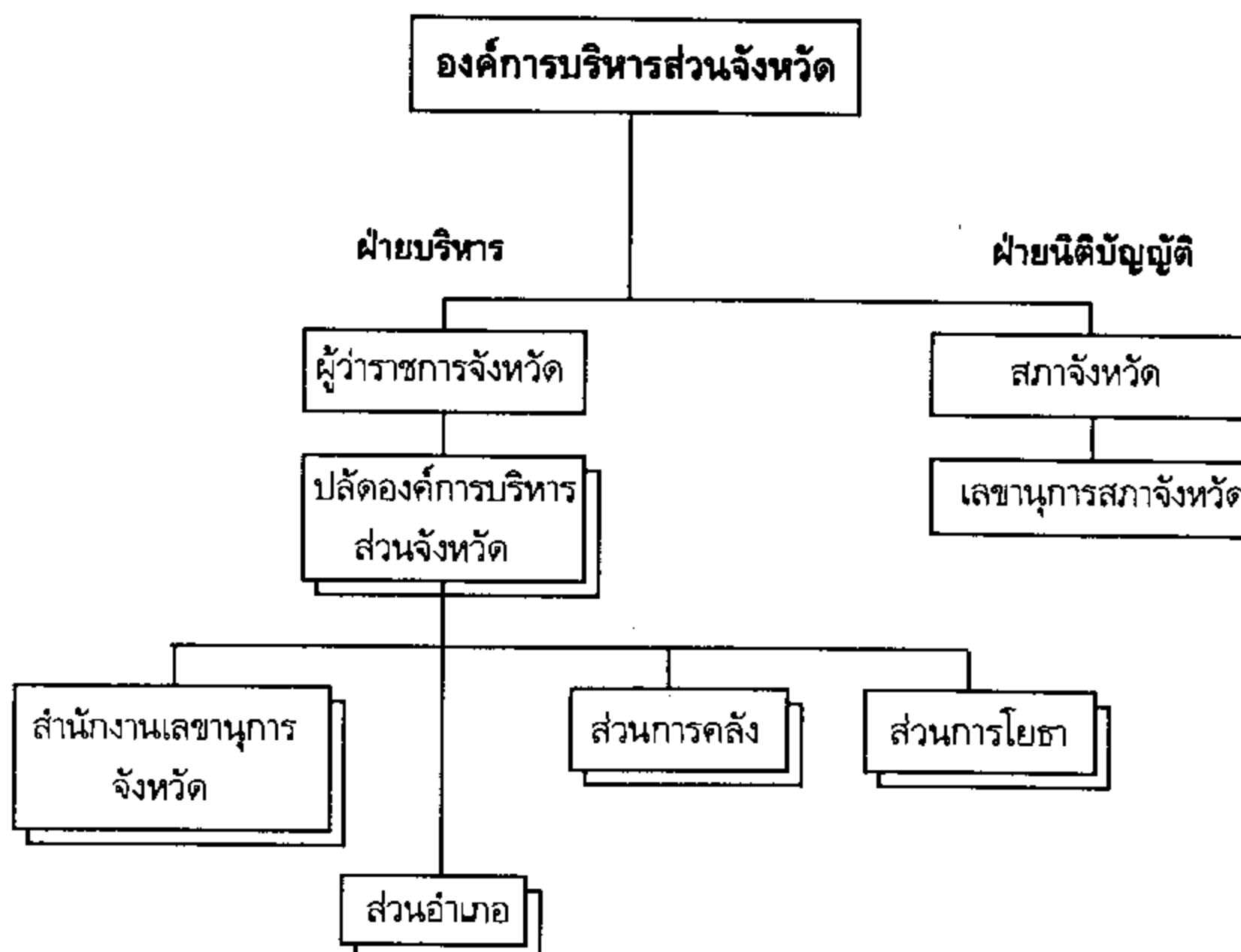

LIIRT

๙. การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
๑๐. การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์
๑๑. การจัดให้มีตลาด ทำเทียบเรือและท่าข้าม
๑๒. การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
๑๓. การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน
๑๔. การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร
๑๕. การบำรุงและการส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
๑๖. การแบ่งสรรเงินซึ่งกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น
๑๗. การจัดการคุ้มครอง ดูแล และหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
๑๘. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๑๙. การพาณิชย์
๒๐. กิจการอื่น ๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎร และท้องถิ่นหรือกิจการอื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด

โครงสร้างรายรับขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น กฎหมายได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีรายได้ แบ่งเป็น ๗ ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้*

๑. **รายได้จากภาษีอากร** เป็นรายได้ประเภทภาษีอากรซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจจัดเก็บหรือรัฐบาลจัดเก็บให้แล้วโอนทั้งหมด หรือปันแต่บางส่วนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้ เช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน อากรฆ่าสัตว์ เป็นต้น

*ดู ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๔.

อย่างไรก็ตามภาษีอันเป็นรายได้หลักขององค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นภาษีท้องถิ่นคือ ภาษีบำรุงท้องที่ หรือที่เรียกว่าภาษีที่ดินเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากที่ดินที่ไม่มีสิ่งปลูกสร้าง อันรวมถึงพื้นที่ที่เป็นภูเขาและพื้นน้ำด้วย (ตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ.๒๕๐๘) การที่ภาษีบำรุงท้องที่เป็นรายได้หลักเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ที่เป็นชนบทซึ่งเป็นรากฐานสำหรับภาษีบำรุงท้องที่

๒. **รายได้จากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตค่าปรับ** เป็นรายได้ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจจัดเก็บหรือรัฐบาลผู้จัดเก็บ แล้วโอนทั้งหมดหรือปันแต่บางส่วนให้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์ ค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ ค่าปรับผู้ละเมิดกฎหมายและข้อบัญญัติ และค่าธรรมเนียมเร่ขาย เป็นต้น

๓. **รายได้จากทรัพย์สิน** เป็นรายได้อันเกิดจากดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก และจากการให้เช่าสถานที่หรือที่ดินซึ่งเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรืออยู่ในความควบคุมดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ค่าเช่าตลาดหรือท้องแถว หรือค่าเช่าแผงลอย ซึ่งเป็นทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

๔. **รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์** เป็นรายได้ที่เกิดจากการสาธารณูปโภคหรือการพาณิชย์อื่นใดขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เช่น เงินช่วยเหลือท้องถิ่นจากการประปา หรือ จากการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊ส เป็นต้น

๕. **รายได้จากเงินอุดหนุน** เป็นรายได้ที่เกิดจากการช่วยเหลือของรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นเพื่อบำรุงท้องถิ่น เช่น เงินอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อบูรณะท้องถิ่นและกิจการอื่นทั่วไป เป็นต้น

๖. **รายได้อื่น** เป็นรายได้ที่เกิดจากเงินกู้หรือเงินอื่น ๆ เช่น เงินที่จ่ายจากเงินสะสม เป็นต้น

๗. **รายได้เบ็ดเตล็ด** ได้แก่ รายได้ที่ไม่เข้าลักษณะรายได้อื่นใดดังกล่าวข้างต้น เช่น รายได้อันเกิดจากการจำหน่ายเวชภัณฑ์ รายได้ที่มีผู้อุทิศให้ เงินเหลือจ่ายปีเก่านำส่งคืน เป็นต้น

รายได้ทั้ง ๗ ประเภท ตามที่กล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่ารายได้จากภาษีอากรนับเป็น

รายได้หลักขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในปัจจุบัน โดยก่อนหน้าปี ๒๕๒๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้อาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นหลักถึงกว่าร้อยละ ๘๐ ของรายได้ทั้งหมด แต่นับจากปี ๒๕๒๔ เป็นต้นมา รายได้จากภาษีอากรมีมากกว่าครึ่งของรายได้ทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากการได้มีการโอนอำนาจการบริหารการประถมศึกษาจากกระทรวงมหาดไทยให้แก่กระทรวงศึกษาธิการในปี ๒๕๒๓ จึงทำให้เงินอุดหนุนจากรัฐบาลในส่วนนี้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด

สำหรับในด้านโครงสร้างรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. **รายจ่ายประจำ** หมายถึง รายจ่ายซึ่งตั้งจ่ายจากรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จำแนกได้เป็น ๒ ลักษณะคือ

๑.๑ **รายจ่ายงบกลาง** เป็นรายจ่ายซึ่งกำหนดไว้สำหรับหน่วยงานทั่วไปขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

(๑) ค่าชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ย

(๒) รายจ่ายตามข้อผูกพัน เช่น ค่าบำรุงสันนิบาตองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย ค่าใช้จ่ายการจัดการจราจรของตำรวจ เงินสมทบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้รวมทั้งรายจ่ายอื่นที่กระทรวงมหาดไทยจะได้กำหนดเพิ่มเติมภายหลัง

(๓) เงินสำรองจ่าย

(๔) เงินที่บัพทั่วไปตั้งช่วยเหลือให้งบเฉพาะการหรือเงินที่บเฉพาะการตั้งช่วยเหลือให้งบทั่วไป

๑.๒ **รายจ่ายของหน่วยงาน** เป็นรายจ่ายที่กำหนดไว้สำหรับหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดขององค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยเฉพาะ จำแนกออกเป็น ๗ หมวด คือ (๑) หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ (๒) หมวดค่าจ้างชั่วคราว (๓) หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ (๔) หมวดค่าสาธารณูปโภค (๕) หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง (๖) หมวดเงินอุดหนุน และ (๗) หมวดรายจ่ายอื่น

๒. **รายจ่ายพิเศษ** หมายถึง รายจ่ายที่ตั้งจ่ายจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เงินกู้หรือเงินที่จ่ายขาดจากเงินสะสม ทั้งหมดหรือบางส่วน

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จะปรากฏอยู่ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของจังหวัด ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย ซึ่งตามระเบียบวิธีการงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๒๔ ได้กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดตั้งงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีน้อยกว่างบประมาณรายรับร้อยละ ๓ (ยกเว้นการตั้งงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม) ซึ่งเป็นการจัดทำงบประมาณแบบแสดงรายการและมีลักษณะที่เรียกว่า “ระบบงานประมาณแบบรายได้กำหนดรายจ่าย” อันเป็นแบบที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นทุกรูปใช้อยู่ในปัจจุบัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพนักงานของตนเองเรียกว่า **ข้าราชการส่วนจังหวัด** ซึ่งแยกออกเป็น ๒ ประเภทคือ ข้าราชการส่วนจังหวัดสามัญและข้าราชการส่วนจังหวัดวิสามัญ ข้าราชการส่วนจังหวัดมีฐานะเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน ทั้งนี้มีองค์การกลางบริหารงานบุคคลของตนเองเรียกว่า **คณะกรรมการข้าราชการส่วนจังหวัด** หรือเรียกย่อว่า ก.จ. ประกอบด้วย

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	ประธาน
๒. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธาน
๓. อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
๔. ผู้แทนกระทรวงการคลัง	กรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงบประมาณ	กรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงาน ก.พ.	กรรมการ
๗. เลขาธิการเร่งรัดพัฒนาชนบท	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๘. ผู้อำนวยการกองอัตรากำลังและส่งเสริม
สมรรถภาพ กรมการปกครอง	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๙. ผู้อำนวยการกองราชการส่วนจังหวัดและ
ตำบล กรมการปกครอง	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๑๐. รองอธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการและเลขานุการ

ก.จ. มีฐานะและอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน กำหนดไว้สำหรับคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และมีอำนาจหน้าที่ออกกฎ ก.จ. ข้อบังคับ หรือระเบียบตั้งคณะกรรมการวิสามัญซึ่งขณะนี้มี ๒ คณะ

ได้แก่ อ.ก.จ. วิสามัญ เกี่ยวกับตำแหน่งอัตราเงินเดือนและการสอบ และ อ.ก.จ. วิสามัญ เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ

ในระดับจังหวัดมีคณะอนุกรรมการสามัญประจำจังหวัด (อ.ก.จ.จังหวัด) ประกอบด้วย

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด	ประธาน
๒. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด	อนุกรรมการ
๓. เลขาธิการจังหวัด	อนุกรรมการ
๔. หัวหน้าส่วนต่าง ๆ ของจังหวัด	อนุกรรมการ
๕. ผู้ที่ อ.ก.จ.จังหวัดแต่งตั้ง	เลขานุการ
- อ.ก.จ.จังหวัดมีหน้าที่ช่วย ก.จ. ปฏิบัติการในจังหวัดตามที่ ก.จ. มอบหมาย

องค์การบริหารส่วนจังหวัด : อนาคต

ขณะนี้ (ปี ๒๕๓๗) ได้มีความเคลื่อนไหวที่สำคัญ ๓ ประการอันมีผลกระทบต่ออนาคตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แก่

ประการแรก ได้มีความเคลื่อนไหวจากกระทรวงมหาดไทยที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๒๘ โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือที่มักเรียกกันว่า "นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด" ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้เป็นมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ หรือเกือบ ๔๐ ปีมาแล้ว โดยได้มีการเสนอให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมกล่าวคือ เลือกมาจากสมาชิกสภาจังหวัด นอกจากนี้ยังได้มีการแก้ไขอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดหลายประการ แต่ที่สำคัญก็คือ การเสนอแก้ไขนี้ได้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากสมาชิกสภาจังหวัดจำนวนมากว่าเป็นการลดบทบาทของสภาจังหวัดมากกว่าเป็นการเพิ่มบทบาทโดยเฉพาะบทบาทในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหาร

โดยข้อเท็จจริงแล้ว ได้มีการเคลื่อนไหวจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีการแก้ไข

ให้เลือกตั้งหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ แล้ว เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๑๗ กำหนดให้มีการเลือกตั้งฝ่ายบริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นทุกระดับ แต่ร่างกฎหมายไม่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากเกิดอุบัติเหตุทางการเมืองคือการปฏิวัติหรือยุบสภาเสียก่อน

ประการที่สอง กระแสความเคลื่อนไหวที่กำลังมีความเข้มข้นมากขึ้น ในขณะนี้ก็คือ การเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารระดับสูงสุดของจังหวัดคือ ผู้ว่าราชการจังหวัด กล่าวคือโดยข้อเท็จจริงแล้วกระแสดังกล่าวนี้เป็นอีกก้าวหนึ่งจากการเรียกร้องและการเคลื่อนไหวให้มีการเลือกตั้งหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอันทำให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสวมหมวกสองใบมาเกือบ ๔๐ ปี ซึ่งก็เกือบประสบความสำเร็จหากไม่มีการปฏิวัติรัฐประหารหรือยุบสภาเสียก่อน

อย่างไรก็ตามเมื่อข้อเรียกร้องดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนองในเชิงบวกจากกลไกอำนาจรัฐฯ จึงเริ่มมีกระแสเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารสูงสุดของจังหวัดคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดแทนในลักษณะเช่นเดียวกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่มีมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ และในการเลือกตั้งทั่วไปปี ๒๕๓๕ ประเด็นการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดได้ถูกพรรคการเมืองใหญ่หลายพรรคนำเอาไปเป็นประเด็นในการหาเสียง ซึ่งพรรคการเมืองเหล่านี้ได้มีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลภายใต้การนำของ นายชวน หลีกภัย แต่ประเด็นดังกล่าวไม่ปรากฏอยู่ในนโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อสภาผู้แทนราษฎร

ขณะนี้แนวคิดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดได้ถูกผลักดันอย่างจริงจังจากพรรคพลังธรรม กลุ่มนักวิชาการ และภาคประชาชนในภาคต่าง ๆ ของประเทศโดยเริ่มที่จะมีการรณรงค์ในเรื่องนี้อย่างกว้างขวางซึ่งหากมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดขึ้นจริงแล้ว องค์การบริหารส่วนจังหวัดย่อมสลายไปโดยปริยาย

ประการที่สาม ขณะนี้รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้วและรัฐบาลได้ประกาศแล้วว่า เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการผลักดันให้ร่างกฎหมายนี้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายให้ได้

ก็หมายความว่า สภาตำบลจะมีสถานภาพเป็นนิติบุคคลและสภาตำบลใดที่มีรายได้เฉลี่ยย้อนหลังไป ๓ ปี (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) จำนวนหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทแล้วก็จะได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลอันเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง ในบางจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดเล็กและหรือมีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีมากขึ้นย่อมหมายถึงว่า พื้นที่และรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะลดลงตามไปด้วย ในบางจังหวัดเช่น ภูเก็ต อาจต้องยกเลิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไปเพราะไม่มีพื้นที่ดำเนินการอีกต่อไป

จะเห็นได้ว่ากระแสความเคลื่อนไหวทั้ง ๓ ประการดังกล่าว จะมีผลกระทบต่ออนาคตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่มาก และสะท้อนถึงการชาตวิสัยทัศน์ (vision) ของรัฐบาลในการมองถึงทิศทางการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นไทยในอนาคตระยะยาวอันเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งที่มักคำนึงถึงการแก้ไขปัญหาระยะสั้นและการประนีประนอมและหรือเสถียรภาพทางการเมืองรัฐบาลมากกว่าการวางรากฐานในระยะยาว และข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่ต้องตระหนักในสังคมไทยก็คือ การจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางการกระจายอำนาจจะไม่สามารถเป็นรูปธรรมได้จริงจังหรือเป็นไปได้รวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมหากให้เป็นเรื่องที่ริเริ่มจากระบบราชการ โดยที่รัฐบาลยังชาตวิสัยทัศน์และความจริงจังในเรื่องนี้ดังเช่นที่ผ่านมา

กล่าวให้ชัดเจนแล้ว ในอนาคตองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และคงจะไม่สามารถรักษารูปแบบการบริหารดังเช่นปัจจุบันได้ ดังนั้นสิ่งสำคัญก็คือ การพยายามทำให้รัฐบาลและสถาบันนิติบัญญัติได้มีวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลในการวางรากฐานของการปกครองท้องถิ่นอันเป็นรูปแบบที่ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดทิศทางการอนาคตของตนเองได้ในระดับหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนและการสร้างความร่วมมืออย่างเป็นเครือข่ายกันระหว่างภาคนักการเมืองระดับชาติ-ระดับท้องถิ่นกับภาคประชาชนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นยิ่งในสถานการณ์ทางการเมืองเช่นนี้

**“การกระจายอำนาจการปกครอง
กับ
การปกครองตนเองของประชาชน”**

ประธาน คงฤทธิศึกษากร
กรรมการปรับปรุงระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
กรรมการวิจัยและพัฒนาของรัฐสภา

Legislative Institutional Repository of Thailand

ปัจจุบันนี้จะได้ย่นถึงการเรียกร้องต้องการของประชาชน นักการเมือง ตลอดจนพรรคการเมือง ได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอเรียกร้องต้องการกันอยู่เสมอเกี่ยวกับการที่มีความต้องการที่จะให้รัฐบาลกระจายอำนาจทางการปกครองให้กับประชาชนในกรณีต่าง ๆ เช่น การขอให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด การขอให้เสนอให้สภาตำบลปกครองตนเองในรูปการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และหรือตลอดจนการเสนอขอให้สภาจังหวัดมีอำนาจที่จะเข้าไปควบคุมหรือตรวจสอบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคด้วย ตลอดจนข้อเสนอที่จะให้บทบาทของหน่วยปกครองท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอหรือความต้องการเหล่านี้เป็นไปตามครรลองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เป็นการแสดงความคิดเห็น (Public opinion) เป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมือง (Political participation) นับว่าประชาชน นักการเมืองหรือพรรคการเมืองได้ดำเนินการไปตามวิถีทางของประชาธิปไตยที่ต้องการให้รัฐบาลดำเนินการหรือสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน

กล่าวได้ว่าข้อคิดเห็นหรือความต้องการเหล่านี้จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะหากประชาชนไม่มีความต้องการ (demand) ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่วิพากษ์วิจารณ์รัฐหรือรัฐบาลก็อาจดำเนินการไปตามความคิดเห็นของฝ่ายรัฐบาลหรือเป็นไปตามระบบราชการ

อย่างไรก็ดีข้อเรียกร้องหรือการที่จะดำเนินการของรัฐหรือรัฐบาลนั้นต่างก็ต้องยืนอยู่บนหลักการและเหตุผลเป็นสำคัญ และถ้าหากเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างกันก็คงจะเป็นเรื่องธรรมดาของความคิดเห็นตามวิถีทางระบอบประชาธิปไตย หากคิดเห็นตรงกัน พอที่มีทางจะเป็นไปได้ ควรดำเนินการไม่เสียหายต่อรัฐหรือความมั่นคงแห่งรัฐ ก็ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงในเมื่อสิ่งที่เรียกร้องให้ปรับปรุงจะเป็นผลดีแก่การปกครอง แต่ถ้าเรื่องใดไม่เกิดผลดีมีแต่จะเกิดความเสียหายแก่ชาติบ้านเมือง ก็ควรจะมีการพูดจากัน หรืออภิปรายหาเหตุผลหาข้อยุติ ก็จะทำให้เกิดความสงบสุขและเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยด้วยเหตุผล

การกระจายอำนาจทางการปกครองนั้น เป็นการถูกต้องที่จะต้องกระทำกันเพื่อให้

ประชาชนได้มีโอกาสปกครองตนเอง แต่การที่จะกระจายอำนาจดังกล่าวนั้น ในทุกประเทศต่างก็ต้องมีเหตุผล และจะกระจายไปได้ในลักษณะใด ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายและหรือความเป็นไปได้หรืออาจจะเรียกว่าขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของชุมชนนั้น ๆ ด้วยเป็นสำคัญ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาดังนี้

ข้อพิจารณาประกอบหลักการกระจายอำนาจของการปกครอง

๑. การจะกระจายอำนาจหรือไม่กระจายอำนาจ เป็นอำนาจของรัฐหรืออาจจะเรียกได้ว่าขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐหรือรัฐบาล และรัฐบาลต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบในทางการเมืองการบริหารด้วย

๒. การกระจายอำนาจทางการเมืองปกครองต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ โดยพิจารณาพื้นฐานหรือสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ของพื้นที่หรือบริเวณที่จะได้รับการกระจายอำนาจ ทั้งนี้ย่อมมีผลกระทบต่อขีดความสามารถในการปกครอง

๓. การกระจายอำนาจ ต้องคำนึงถึงสภาพชุมชนที่ควรกระจายอำนาจให้ได้ ในรูปใด เช่น กระจายอำนาจทั้งในทางการเมืองและอำนาจการบริหาร (Political and Administrative decentralization) หรือจะให้ใช้ได้เพียงการกระจายอำนาจทางการเมืองการบริหาร (Administrative decentralization) เท่านั้น

๔. การกระจายอำนาจทางการเมืองปกครองต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพของเมือง (urban) หรือสภาพของชนบท (rural area) เพราะการกำหนดโครงสร้าง รูปแบบ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ จะต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กับสภาพชุมชนนั้น ๆ

จากหลักการหรือข้อพิจารณาทั้ง ๔ ประการมานี้ จะเห็นได้ว่า ถ้าในกรณีชนบทอันเป็นเขตพื้นที่ยากจน บ้านเรือนกระจัดกระจาย ไม่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ แล้วใช้วิธีการกระจายอำนาจทั้งในทางการเมืองและการบริหารไปให้ ผลที่เกิดขึ้นอาจมีปัญหาดูได้เป็นต้นว่า ท้องถิ่นนั้นไม่มีรายได้พอที่จะเลี้ยงตนเอง หรือนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารได้ก็จะทำให้หน่วยการปกครองนั้นๆไม่สามารถดำเนินการได้ผลและก็ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้

การที่จะกระจายอำนาจทางการเมืองปกครอง ไปให้กับเขตชนบทปกครองตนเอง นอก

จากจะขัดหลักพื้นฐานในขีดความสามารถปกครองตนเองแล้ว รัฐบาลยังจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงแห่งชาติหรือความเป็นอยู่ของประชาชน ที่จะต้องได้มีชีวิตอยู่ด้วยบริการของรัฐหรือกลไกในการปกครองที่สามารถจะเป็นประกันได้ถึงการจะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความมั่นคง ความสะดวก ปลอดภัย ชนิดที่เรียกว่ามีความเป็นอยู่ดี (Well being) มิใช่สักแต่กระจายอำนาจไปเพียงโครงสร้างรูปแบบเท่านั้น ดังนั้นในประเทศต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติในการกระจายอำนาจทางการปกครองจึงมีข้อพิจารณาดังนี้

ทฤษฎีและแนวความคิดในการกระจายอำนาจทางการปกครอง

การกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) นั้น อาจทำได้ ๒ ลักษณะคือ

๑. การแบ่งอำนาจให้ข้าราชการไปปฏิบัติแทน

กรณีนี้เป็นการกระจายอำนาจ หรือมอบหมายให้ข้าราชการของรัฐไปปฏิบัติ การในเขตพื้นที่ต่าง ๆ แทนรัฐบาลกลาง ซึ่งเรียกว่า Decentralization ได้แก่ลักษณะของ การปกครองและการบริหารราชการส่วนภูมิภาคของไทย ในรูปการปกครองจังหวัดและอำเภอ

การแบ่งอำนาจดังกล่าวนี้ จะใช้ในเมื่อเขตพื้นที่การปกครองนั้น ๆ ยังมี สภาพเป็นชนบทหรือเศรษฐกิจพื้นฐานยังไม่ดีพอ ยังไม่มีรายได้ถึงกับจะปกครองตนเองได้ ชนิดที่เรียกว่ามีเจ้าหน้าที่ของตนเอง มีงบประมาณในการสร้างสรรค์ความเจริญของท้องถิ่น โดยตนเองได้ และรัฐยังต้องเข้าไปมีส่วนที่จะช่วยในการให้บริการอยู่แล้ว จึงมักจะใช้การ ปกครองในวิธีนี้ เพราะรัฐยังต้องรับผิดชอบและโดยเฉพาะอย่างยิ่งรับผิดชอบในเรื่องที่จะมี ผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ (National Security)

ทฤษฎีหรือแนวความคิดนี้อธิบายว่า ถ้าเขตการปกครองนั้น ๆ เป็นชนบท ยังไม่มีสภาพพื้นฐานเป็นเมือง ยังไม่มีรายได้ดีเพียงพอ รัฐก็ต้องใช้วิธีคือ

๑. แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นข้าราชการไปบริหารหรือปกครองแทนรัฐ
๒. รัฐบาลจะให้อำนาจการใช้ดุลยพินิจ (discretion) เพื่อกระจายอำนาจ ออกไปเพื่อให้การตัดสินใจ การดำเนินการต่าง ๆ รวดเร็วขึ้น

๓. รัฐบาลจะเป็นผู้จัดสรรงบประมาณ (Budget) ให้ตามโครงการ และความจำเป็นในการปกครองและการบริหาร

๔. การบริหารหรือการดำเนินการต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคนั้น จะต้องเป็นไปตามนโยบาย คำสั่ง หรือระเบียบต่าง ๆ ที่รัฐบาลกำหนด

จากเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการปกครองและการบริหารโดยรัฐบาลนั่นเอง และการบริหารนี้ก็จะต้องปลอดจากการเมือง (Politics) จะไม่มีการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่เข้ามาปกครองเพราะถ้าเลือกตั้งก็จะต้องมีสิทธิในการปกครองตนเอง ตามวิถีทางในทางการเมือง อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือดุลยพินิจที่ขัดหรือแย้งกับรัฐบาลกลางได้ เพราะอำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของอำนาจรัฐที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้การปกครองและการบริหารราชการส่วนภูมิภาค จึงต้องพยายามหลีกเลี่ยงมิให้เกิดเป็นการเมืองมากที่สุด แต่ถ้าจะเป็นไปได้ในทางการเมืองสำหรับเขตเมือง มีการกำหนดนโยบายของตนไม่ขัดกับนโยบายของรัฐ และต้องการดำเนินการบริหารหรือบริการต่าง ๆ ให้เกิดความเจริญของท้องถิ่นโดยตรง มีงบประมาณ มีรายได้และทำหน้าที่ไปในเรื่องของภารกิจรองจากเรื่องความมั่นคงแห่งรัฐก็อาจทำได้ เช่น เรื่องการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งลักษณะต่าง ๆ นี้ ก็เป็นระบบการปกครองท้องถิ่นตามเกณฑ์ของการกระจายอำนาจในวิธีที่ ๒ คือ

๒. การให้อำนาจประชาชนปกครองตนเอง

กรณีนี้ เน้นการกระจายอำนาจทั้งในทางการเมืองและการบริหาร ไปให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นปกครองตนเองที่เรียกว่า Devolution ซึ่งเกณฑ์มีดังนี้ คือ

๑. จัดให้มีการเลือกตั้ง (election) เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมทางการเมือง

๒. จัดให้มีองค์กรที่จำเป็น เช่น สภาท้องถิ่น (Local Council) เพื่อทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ

๓. หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล เพื่อการปกครองตนเอง

๔. ภายในการปกครองนั้นต้องมีรายได้ และอำนาจจัดหางบประมาณของตนเอง
๕. หน่วยการปกครองนั้น ต้องมีอำนาจในการตราข้อบัญญัติและมีอำนาจบังคับใช้ (enforcement)
๖. หน่วยการปกครองนั้นต้องไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชา หรือมีฐานะเป็นส่วนราชการขึ้นกับกระทรวง ทบวง กรมใด หากแต่อยู่ในการกำกับดูแลเท่านั้น
๗. หน่วยการปกครองนี้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในทางการเมือง (political participation)

การกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองนั้น เมื่อกระจายก็ควรให้อำนาจที่จำเป็นควบคู่ไปด้วย เช่น อำนาจทางการคลัง อำนาจในการใช้ดุลยพินิจและอำนาจในการปกครองบังคับบัญชาตัวบุคคล

หากไม่ให้อำนาจที่จำเป็นในการบริหารแล้ว หน่วยการปกครองท้องถิ่นก็อาจทำงานได้ไม่เป็นอิสระและทั้งจะเป็นภาระของรัฐบาลอีกโดยไม่จำเป็น

ลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวมา ก็จะเกิดระบบการปกครองที่เรียกว่า การปกครองตนเอง (Local self government) ซึ่งได้แก่ ภายในการปกครองท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

ดังนั้น การปกครองตนเองเป็นผลจากการกระจายอำนาจทางการปกครอง เป็นเรื่องของประชาชน เพราะประชาชนมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการ แต่รูปแบบที่จะเกิดขึ้นก็ย่อมจะต้องนำข้อพิจารณาต่าง ๆ มาประกอบว่า ควรจะกระจายอำนาจในรูปแบบใดจึงจะเหมาะสม และเกิดผลดีแก่การปกครองประเทศให้มากที่สุด

LIIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

**การกระจายอำนาจด้านงบประมาณ
ในการบริหารราชการแผ่นดิน**

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์
สถาบันวิจัยสังคม คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Legislative Institutional Repository of Thailand

การกระจายอำนาจ (Decentralization) ในการบริหารราชการแผ่นดิน มีหลาย ๆ มิติด้วยกัน ในเอกสารนี้จะเน้นเฉพาะส่วนที่เป็นการกระจายอำนาจด้านงบประมาณเท่านั้น การกระจายอำนาจในความหมายที่ใช้ในเอกสารนี้ สื่อสภาพของการแบ่งปันอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินที่ตรงกันข้ามกับการรวมอำนาจที่ศูนย์กลาง (Centralization) การกระจายอำนาจครอบคลุมรูปแบบต่าง ๆ ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากการรวมอำนาจ รูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบด้วย การมอบอำนาจ (Delegation) การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) และการโอนอำนาจ (Devolution)

“การมอบอำนาจ” เป็นลักษณะของการจัดสรรอำนาจการตัดสินใจที่ผู้มีอำนาจในส่วนกลาง มอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับล่าง (ภายในกรอบของการบริหารราชการส่วนกลาง และหรือในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค) เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามลำดับขั้นขึ้นไป โดยความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจยังคงเป็นของผู้มอบอำนาจดังกล่าว

“การแบ่งอำนาจ” เป็นลักษณะของการจัดสรรอำนาจการตัดสินใจที่ส่วนกลาง แบ่งให้แก่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยผู้ได้รับการแบ่งอำนาจเป็นผู้รับผิดชอบต่อการกำหนดเงื่อนไขและผลของการตัดสินใจในเรื่องที่ได้รับการแบ่งอำนาจ แต่ในระดับพื้นฐานแล้วอำนาจการตัดสินใจยังเป็นสิทธิ์เด็ดขาดของผู้ที่แบ่งอำนาจดังกล่าว

“การโอนอำนาจ” เป็นลักษณะที่อำนาจในการตัดสินใจได้ถูกโยกย้ายจากส่วนกลางไปสู่ระดับล่างอย่างสมบูรณ์ โดยผู้บริหารระดับล่าง (ผู้บริหารราชการในส่วนภูมิภาค หรือผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น สุดแล้วแต่กรณี) ได้รับโอนอำนาจดังกล่าว เพื่อใช้สำหรับการบริหารราชการในเรื่องนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ และให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในเขตพื้นที่ ผู้โอนอำนาจได้ตัดตัวเองขาดจากการใช้อำนาจ

ปรับปรุงจากเอกสารที่นำเสนอในการสัมมนาเรื่อง “การกระจายอำนาจการบริหาร” จัดโดย คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบการกระจายอำนาจการบริหาร คณะกรรมการพัฒนาระบบบริหารราชการแผ่นดิน วันที่ ๑๑-๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๖ ณ โรงแรมเฟลิกซ์ ริเวอร์แคว กาญจนบุรี.

ผู้เขียนขอขอบคุณคณะอนุกรรมการฯ ที่เข้าร่วมสัมมนาซึ่งมีส่วนทำให้เอกสารนี้มีคุณภาพสูงขึ้น.

ตัดสินใจดังกล่าว และผู้บริหารระดับล่างที่ได้รับโอนอำนาจจะต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ต่อผลต่าง ๆ ที่บังเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการตัดสินใจของตน

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและภายในองค์กรในบริบทของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ข้างต้น เกิดขึ้นได้ทั้งในกรอบของการบริหารราชการแผ่นดิน และในกรอบของการบริหารภายในองค์กรหนึ่ง ๆ ในกรอบของการบริหารราชการแผ่นดินสำหรับในกรณีของประเทศไทย จะถือการแบ่งระดับราชการแผ่นดินออกเป็น (๑) การบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง (๒) การบริหารราชการแผ่นดินส่วนภูมิภาค และ (๓) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในบริบทนี้ การกระจายอำนาจเป็นเรื่องของรูปแบบการแบ่งส่วนอำนาจในการบริหารประเทศระหว่างองค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลาง (กระทรวง ทบวง กรม) และองค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนภูมิภาค ระหว่างองค์กรในราชการส่วนกลางและองค์กรในราชการส่วนท้องถิ่น (รูปแบบต่าง ๆ ของรัฐบาลท้องถิ่น) และระหว่างองค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งในราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรที่เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจควรเป็นรูปแบบใดและในกิจกรรมอะไร ระหว่างการบริหารราชการแผ่นดินในระดับต่าง ๆ เป็นประเด็นหลักของการอภิปรายในเอกสารนี้

การกระจายอำนาจก็เป็นประเด็นสำคัญในบริบทของการบริหารราชการ หรือกิจการภายในองค์กรหนึ่ง ๆ การกระจายอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวถึงในย่อหน้าต้น ๆ ก็สามารถนำมาใช้ในการบริหารกิจการภายในองค์กรด้วยเช่นกัน แม้จะเป็นเรื่องที่สำคัญและสามารถอภิปรายควบคู่กันไปในบางเรื่อง แต่เอกสารชิ้นนี้ก็จะไม่พิจารณาประเด็นนี้เพื่อมุ่งจุดสนใจไปยังประเด็นที่เป็นภารกิจของเอกสารนี้

ในเรื่องของการงบประมาณ การกระจายอำนาจในบริบทของประเทศไทย ควรพิจารณาจากแง่ความสัมพันธ์ระหว่าง

(๑) สำนักงบประมาณ (สงป.) ในฐานะหน่วยราชการส่วนกลางที่มีภารกิจ (มีอำนาจ) ในการจัดสรรและการติดตามการใช้งบประมาณ กับหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการในส่วนกลางด้วยกัน และกรมบัญชีกลาง (บชก.) ในฐานะหน่วย

ราชการส่วนกลางที่มีภารกิจในการติดตามดูแลความถูกต้องของการใช้งบประมาณตามระเบียบการคลังกับหน่วยราชการอื่น ๆ

(๒) สงป. และ บชก. ในฐานะหน่วยราชการส่วนกลางกับหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

(๓) สงป. และ บชก. ในฐานะหน่วยราชการส่วนกลางกับหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

(๔) กระทรวงมหาดไทย (มท.) ในฐานะหน่วยราชการส่วนกลางกับหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และ

(๕) ส่วนราชการระดับกรม กับส่วนราชการระดับกอง/ฝ่ายภายในกรม

ความสัมพันธ์ของหน่วยราชการต่าง ๆ เหล่านี้ เกี่ยวพันกับเรื่องของงบประมาณแตกต่างกันไป สุดแล้วแต่ว่าความสัมพันธ์ที่กำลังกล่าวถึงนั้น เกิดขึ้นในช่วงใดของวงจรงบประมาณ

วงจรงบประมาณในรอบปีงบประมาณ ประกอบด้วย (๑) การจัดทำและการพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายบริหาร (๒) การอนุมัติงบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติ และ (๓) การบริหารงบประมาณของฝ่ายบริหาร แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นการกระจายอำนาจด้านงบประมาณแล้ว ส่วนของวงจรงบประมาณที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ ชั้นที่ (๑) และ (๓)

ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจด้านงบประมาณ ซึ่งจัดเป็นปัญหาในปัจจุบันพอสรุปได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ในกรณีที่ (๑) เกี่ยวพันกับการบริหารงบประมาณ นั่นคือ ส่วนราชการที่เป็นหน่วยใช้งบประมาณ ไม่สามารถเบิกใช้งบประมาณรายจ่ายจนกว่าจะได้รับอนุมัติเงินงวดจาก สงป. การใช้จ่ายงบประมาณระหว่างรายการต่าง ๆ ภายในโครงการ และระหว่างโครงการ กระทำไม่ได้เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจาก สงป. เมื่อได้รับอนุมัติจาก สงป. แล้ว ส่วนราชการจะต้องจัดทำฎีกา เพื่อเสนอไปยัง บชก. ตรวจสอบความถูกต้องตามระเบียบการคลังก่อนที่การเบิกจ่ายงบประมาณจะดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์

ความสัมพันธ์ในกรณีที่ (๒) เกี่ยวพันกับการจัดทำและการพิจารณางบประมาณ

และการบริหารงบประมาณ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำและการพิจารณางบประมาณนั้น ในปัจจุบันจังหวัดในฐานะส่วนราชการในภูมิภาค ไม่มีสิทธิ์ในการเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เฉกเช่นหน่วยราชการในส่วนกลางระดับกรม งบประมาณรายจ่ายของฝ่ายต่าง ๆ ในราชการส่วนจังหวัดจะต้องเสนอต่อไปยังกรมต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาขอตั้งงบประมาณรายจ่ายของฝ่ายนั้น ๆ โดยนำไปขอตั้งงบประมาณรายจ่ายในนามของกรม การที่จังหวัดจะได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในส่วนที่ขอให้กรมพิจารณาขอตั้งนั้นจึงเป็นผลของ (ก) การพิจารณาวินิจฉัยของกรม และ (ข) การพิจารณาวินิจฉัยของ สงป. ที่มีต่องบประมาณรายจ่ายที่กรมนั้น ๆ ขอตั้ง

ในส่วนของการบริหารงบประมาณนั้น ระเบียบการบริหารงบประมาณในจังหวัดกำหนดหลักการว่า ส่วนราชการระดับกรมที่มีงบประมาณรายจ่ายสำหรับงาน/โครงการ ที่ต้องดำเนินการในจังหวัด จะต้องมีหนังสือมอบอำนาจในการใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทันทีที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และได้รับอนุมัติเงินประจำงวดแล้ว และผู้ว่าราชการจังหวัดมีสิทธิ์ดำเนินการใช้จ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลัง และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ โดยทำฎีกาขออนุมัติการใช้จ่ายเงินต่อ บชก. เฉกเช่นหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม

ความสัมพันธ์ในกรณีนี้ (๓) เกี่ยวพันกับการบริหารงบประมาณในลักษณะเดียวกับกรณีต่าง ๆ ชำงต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลกลาง

ความสัมพันธ์ในกรณีนี้ (๔) เกี่ยวพันกับการจัดทำและการพิจารณางบประมาณในระดับท้องถิ่น (เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด) ซึ่งกระทรวงมหาดไทย (มท.) เป็นผู้กำหนดเกณฑ์ปฏิบัติและควบคุมดูแลการใช้จ่ายงบประมาณอย่างใกล้ชิด อาทิเช่น เทศบาลต้องจัดทำงบประมาณประจำปีแบบเกินดุล โดยงบประมาณรายจ่ายเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔๘ ของประมาณการรายได้ นั่นคือเทศบาลไม่สามารถก่อหนี้ในการใช้จ่ายประจำปีโดยวิธีการใช้งบประมาณประจำปีแบบขาดดุล การก่อหนี้ของเทศบาลจะต้องผ่านการพิจารณาอนุมัติโดยส่วนราชการในจังหวัดของ มท. ที่ดูแลหน่วยราชการในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ได้ผ่านการบริหารกองทุน เพื่อการพัฒนาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อหน่วยราชการในระดับท้องถิ่น

ความสัมพันธ์ในกรณีนี้ (๕) เกี่ยวพันกับการบริหารงบประมาณ กล่าวคือ หน่วยราชการระดับกอง ไม่ว่าจะตั้งอยู่ในส่วนกลาง หรือตั้งอยู่ในต่างจังหวัด (แต่เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลาง) จะดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายโดยตรงไม่ได้ แต่ต้องดำเนินการขออนุมัติจากส่วนราชการระดับกรมต้นสังกัดเสียก่อน เพิ่มขั้นตอนของการบริหารการใช้งบประมาณอีกขั้นตอนหนึ่ง

๒. ประเด็นปัญหาในการกระจายอำนาจด้านงบประมาณ

ความสัมพันธ์ในทั้ง ๕ กรณีที่กล่าวถึงข้างต้น สามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาในการกระจายอำนาจด้านงบประมาณดังนี้

ในส่วนของการจัดทำและการพิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณประเด็นมีอยู่ว่า สงป. จะพิจารณาให้ความเห็นชอบกับงบประมาณรายจ่ายที่ส่วนราชการขอตั้งในลักษณะใด จึงเอื้อการบริหารงบประมาณแบบกระจายอำนาจ สงป. ควรใช้วิธีการอนุมัติงบประมาณโดยวงเงิน (Ceiling Budgeting) วิธีการอนุมัติงบประมาณโดยแผนงาน (Program Based Budgeting) หรือ วิธีการอนุมัติแบบหลายปี (Multi-year Budgeting)

การอนุมัติงบประมาณโดยวงเงิน เป็นการพิจารณาให้ความเห็นชอบกับวงเงินงบประมาณที่ส่วนราชการขอตั้ง ซึ่งสันนิษฐานว่า ส่วนราชการมีความคล่องตัวที่จะใช้จ่ายงบประมาณภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติ โดยไม่ต้องดำเนินการขออนุมัติเป็นรายการหรือเป็นรายโครงการ หรือรายแผนงาน วิธีนี้จัดเป็นการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

การอนุมัติงบประมาณโดยแผนงาน เป็นการพิจารณาให้ความเห็นชอบกับระดับงบประมาณรายจ่ายที่ส่วนราชการขอตั้งเป็นรายแผนงาน เมื่องบประมาณของแต่ละแผนงานผ่านความเห็นชอบของ สงป. แล้ว ส่วนราชการสามารถใช้จ่ายงบประมาณในลักษณะกระจายจ่ายของรายการต่าง ๆ ภายในแผนงานหนึ่งได้ โดยไม่ต้องขออนุมัติจาก สงป. อีก

การอนุมัติงบประมาณแบบหลายปี เป็นวิธีการพิจารณาให้ความเห็นชอบกับงบประมาณรายจ่ายที่ส่วนราชการขอตั้งจ่ายเป็นระยะเวลาหลายปีติดต่อกัน แทนที่จะเป็นการพิจารณาเป็นรายปี วิธีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายลักษณะนี้ทำให้การจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเสนอ สงป. ของส่วนราชการกระทำเพียงครั้งเดียวในหลายปี แต่รายละเอียดการพิจารณาให้ความเห็นชอบของ สงป. อาจยังคงใช้วิธีการพิจารณาเป็นรายการ ๆ ไป หรือเป็นการพิจารณาแบบแผนงานก็ได้สุดแล้วแต่ข้อตกลง

อย่างไรก็ดี การใช้วิธีการงบประมาณรายจ่ายแบบหลายปีนี้ นิยมเน้นการพิจารณาให้ความเห็นชอบกับงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้งจ่ายเพียงปีเดียว แต่โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายที่คาดคะเนว่าจะใช้จ่ายในปีถัด ๆ ไปด้วย (๓ ปี หรือ ๔ ปี สุดแล้วแต่กติกา) ทำให้การพิจารณางบประมาณรายจ่ายมีกรอบเปรียบเทียบรายละเอียดและความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่งบประมาณรายจ่ายหลาย ๆ ประเภทมิใช่เป็นการใช้จ่ายเพียงปีเดียว แต่เป็นรายจ่ายที่ต้องใช้จ่ายหลายปีติดต่อกัน การพิจารณาอนุมัติงบประมาณที่ขอตั้งจ่ายในปีแรกจะสื่อนัยของการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายในปีถัด ๆ ไปด้วย (แม้จะไม่ใช่เป็นการผูกมัดโดยกฎหมายก็ตาม)

ในกรณีที่ต้องการให้มีการผูกมัดการอนุมัติงบประมาณรายจ่ายในปีถัด ๆ ไปด้วยอย่างจริงจัง การจัดทำและการพิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณหลายปี จะอยู่ในกรอบ ๒ ปี เป็นอย่างมาก เนื่องจากการผูกมัดงบประมาณมากกว่านี้ เป็นสิ่งที่พันวิสัยที่จะทำได้เหมาะสม และจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ว่า สถานการณ์และสภาพแวดล้อมในโลกและในประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสื่อลักษณะของปัญหาและสิ่งที่รัฐบาลพึงดำเนินการที่ได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน

ในส่วนของหน่วยราชการที่มีสิทธิ์ขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในปัจจุบันนั้น ประเด็นปัญหามีอยู่ว่า จังหวัดในฐานะเป็นส่วนราชการในภูมิภาค มีภารกิจและขอบข่ายการดำเนินงานที่เปรียบเทียบได้ใกล้เคียงกับส่วนราชการระดับกรมในการบริหารราชการส่วนกลาง จังหวัดสมควรหรือไม่ที่จะมีสิทธิ์ขอตั้งงบประมาณรายจ่าย เปรียบเทียบส่วนราชการระดับกรม?

การพิจารณาความสำคัญก่อนหลังและความจำเป็นของกิจกรรมต่าง ๆ ภายใน

จังหวัดสามารถกระทำได้ภายในกรอบคิดเดียวกันของจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยการสนับสนุนการวิเคราะห์ของคณะกรรมการ/กลุ่มผู้ทำงานเพื่อจัดทำงบประมาณรายจ่ายที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งขึ้นมา) ทำให้เกิดเอกภาพในการพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งจะไม่น่าเกิดขึ้นถ้าเป็นการพิจารณาของกรมต้นสังกัดในราชการส่วนกลางของฝ่ายต่าง ๆ ในราชการส่วนภูมิภาค ความสำคัญของกิจกรรมหนึ่งในกรอบของจังหวัด อาจไม่อยู่ในความสำคัญระดับเดียวกับกรณีเมื่อพิจารณาจากกรอบของกรมต้นสังกัดก็ได้ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละกรมก็มีแนวคิดในประเด็นความสำคัญของกิจกรรมที่ควรเกิดขึ้นในจังหวัดดังกล่าว ที่แตกต่างจากจังหวัดได้ และในประเด็นความสำคัญของกิจกรรมที่ควรเกิดขึ้นในจังหวัดเดียวกัน แต่ละกรมก็มีโอกาสคิดแตกต่างกันได้ง่ายเพราะแต่ละกรมพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นเอกเทศ และเหลือวิสัยที่จะพิจารณาในกรอบจังหวัดเดียวกันกับกรมอื่น ๆ

และเมื่อมาในขั้นการพิจารณาให้ความเห็นชอบของ สบป. ซึ่งวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายเป็นรายการ และไม่มีกรอบคิดของจังหวัดเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ทำให้การพิจารณาให้ความเห็นชอบกิจกรรมที่เสนอขอตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการในจังหวัดหนึ่ง ๆ มีความเอกเทศสุดแล้วแต่ทัศนะและแนวคิดของกองวิเคราะห์ต่าง ๆ ของ สบป. ซึ่งไม่มีทางล่วงรู้ถึงแนวการวิเคราะห์ และข้อวินิจฉัยของกองวิเคราะห์กองอื่น ๆ ผลของการพิจารณาวิเคราะห์ให้ความเห็นชอบของ สบป. ต่อกิจกรรมต่าง ๆ ภายในจังหวัดหนึ่ง มีโอกาสที่ไม่เกื้อกูลกัน และกัน นั่นคือ กิจกรรมที่งบประมาณรายจ่ายได้รับความเห็นชอบจาก สบป. อาจไม่ใช่กิจกรรมที่จังหวัดให้ความสำคัญสูงสุด และหรือกิจกรรมที่จังหวัดให้ความสำคัญสูงมากและควรได้รับความเห็นชอบจาก สบป. เพราะเป็นกิจกรรมที่จำเป็นและจะเสริมประสิทธิผลของกิจกรรมที่จังหวัดเสนอ กลับไม่ได้ความเห็นชอบจาก สบป. พลอยทำให้กิจกรรมอื่น ๆ ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณให้ดำเนินการไม่บังเกิดผลประโยชน์สูงสุดให้แก่จังหวัด

ประเด็นที่หยิบยกมาอภิปรายนี้เป็นประเด็นสำคัญทั้งในแง่ของประสิทธิภาพการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน และในแง่ของการกระจายอำนาจด้านงบประมาณ

ในส่วนของการบริหารงบประมาณ ประเด็นในเชิงการกระจายอำนาจมีอยู่ว่า การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณที่ผ่านการอนุมัติของฝ่ายนิติบัญญัติไปแล้ว ควรมีขอบข่ายที่ให้

อำนาจการตัดสินใจในการใช้จ่ายแก่ส่วนราชการ ทั้งที่สังกัดส่วนกลางและสังกัดส่วนภูมิภาค มากขึ้นกว่าปัจจุบันหรือไม่ ในสภาพปัจจุบัน กลไกการควบคุมการใช้งบประมาณรายจ่าย ประการหนึ่งคือ การขออนุมัติเงินประจำงวด (Allotment) การที่ส่วนราชการต้องขออนุมัติ เงินประจำงวดจาก สบป. โดยต้องเสนอรายละเอียดแผนการใช้จ่ายเงิน จัดเป็นวิธีที่ สบป. ใช้ ควบคุมการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน โดยเฉพาะในแง่ของการจัดสรรด้านเงินสดของรัฐ ในภาวะที่ การจัดเก็บรายได้อยู่ในระดับที่ผันผวนพอสมควร การจัดการด้านเงินสดของรัฐเป็นกิจกรรม ที่มีความสำคัญและไม่ควรละเลย

อย่างไรก็ตาม กระบวนการขออนุมัติเงินประจำงวดจัดเป็นกระบวนการที่ใช้เวลาใน การดำเนินการ ส่วนราชการที่ขาดการวางแผนการทำกิจกรรมและการใช้จ่ายงบประมาณ หรือมีเจ้าหน้าที่ที่ขาดประสิทธิภาพในการจัดการการใช้จ่าย การทำรายละเอียดเพื่อเสนอขอ อนุมัติเงินประจำงวดต้องใช้เวลามาก และเมื่อผ่านกระบวนการอนุมัติจาก สบป. แล้ว การ ใช้จ่ายอาจไม่ทันกาล ทำให้เสียงานเสียการได้ หรือต้องใช้จ่ายในช่วงเวลาหลังจากได้รับ อนุมัติเงินประจำงวดแล้ว ทำให้ทำกิจกรรมไม่ทัน ต้องมีการตัดฝากหรือการกันเงินเพื่อใช้ จ่ายในงบประมาณถัดไป หรือต้องคืนเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้แก่รัฐ ในขณะที่ เดียวกัน สบป. เองอาจใช้เวลามากในการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวด เมื่อประกอบกับการ เสนอขออนุมัติเงินประจำงวดของส่วนราชการเองที่ล่าช้า การเบิกจ่ายเงินงบประมาณก็พลอย ต้องล่าช้าไปด้วย อันมีผลทำให้การใช้จ่ายล่าช้าไปตลอดทั้งปี และเพิ่มปริมาณงานในเรื่องการ ตัดฝากและการกันเงินเพื่อเบิกจ่ายเหลือมปี

ดังนั้น การยกเลิกกลไกการขออนุมัติเงินประจำงวด จึงเป็นการผ่อนคลายนโยบายที่มี อยู่ในส่วนกลางที่ สบป. ไปให้แก่ส่วนราชการทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาคและส่วน ท้องถิ่น ในการตัดสินใจใช้จ่ายเงินแผ่นดินได้ในทันทีที่เริ่มปีงบประมาณรายจ่ายประจำปีในวันที่ ๑ ตุลาคม และได้ผ่านการอนุมัติจากรัฐบาลแล้ว

อย่างไรก็ดี การยกเลิกกลไกการขออนุมัติเงินประจำงวดทั้งหมดคงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากเมื่อพิจารณาจากแง่ของการจัดการเงินสดของรัฐ ทางออกที่เหมาะสมอาจเป็นการลด จำนวนครั้งที่ต้องมีการขออนุมัติเงินประจำงวด จากปีละ ๓ ครั้ง เหลือเพียงปีละครั้ง และ

หรือจำกัดการขออนุมัติเงินประจำงวดเฉพาะรายการที่สำคัญเกี่ยวกับการใช้จ่ายในวงเงินที่สูง เช่น การก่อสร้างอาคาร เป็นต้น โดยให้ส่วนราชการสามารถขออนุมัติเงินประจำงวดพร้อม ๆ กันทั้ง ๓ งวดในปีงบประมาณ (มีนัยเสมือนการขออนุมัติเงินประจำงวดเพียงครั้งเดียว) แนวทางที่เสนอนี้ได้มีการนำไปปฏิบัติแล้วลักษณะหนึ่ง นั่นคือ ในปัจจุบัน ส่วนราชการไม่ต้องขออนุมัติเงินประจำงวดในส่วนที่เกี่ยวกับหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำแล้ว แต่ยังคงต้องขออนุมัติเงินประจำงวดในหมวดรายจ่ายอื่น ๆ เช่นเดิม

อีกประเด็นหนึ่งในเรื่องของการบริหารงบประมาณ คือ การให้สิทธิ์แก่ส่วนราชการเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายในหมวดอื่น ๆ นอกเหนือจากหมวดงบดำเนินการ (ค่าวัสดุ ค่าตอบแทน และค่าใช้สอย) ภายในงาน/โครงการเดียวกันอย่างสมบูรณ์ หรือในขอบข่ายที่กว้างขวางยิ่งขึ้น การให้สิทธิ์แก่ส่วนราชการเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายระหว่างงาน/โครงการที่อยู่ในแผนงานเดียวกัน หรือในขอบเขตที่กว้างขวางที่สุด การให้สิทธิ์แก่ส่วนราชการเปลี่ยนแปลงรายการงบประมาณรายจ่ายระหว่างแผนงานด้วยกัน การให้สิทธิ์ในลักษณะนี้เป็นประเด็นที่พิจารณาได้แม้ว่า สงป. ยังคงใช้หลักการเดิมในการวิเคราะห์ให้ความเห็นชอบกับงบประมาณรายจ่ายที่ส่วนราชการขอตั้งก็ตาม ดังที่ได้กล่าวแล้ว การใช้วิธีการงบประมาณแบบอนุมัติวงเงิน หรืออนุมัติตามแผนงาน มีนัยสำคัญต่อการกระจายอำนาจในการบริหารงบประมาณรายจ่ายโดยปริยาย

การให้สิทธิ์แก่ส่วนราชการเจ้าของงบประมาณรายจ่ายเปลี่ยนแปลงและปรับโอนงบประมาณรายจ่ายภายในงาน/โครงการเดียวกัน สื่อความหมายว่าส่วนราชการมีสิทธิ์เปลี่ยนแปลงรายการครุภัณฑ์ และจำนวนเงินที่เกี่ยวข้องได้ สิทธิ์เช่นนี้ทำให้การพิจารณาให้ความเห็นชอบในรายละเอียดของงบประมาณรายจ่ายของ สงป. มีความสำคัญน้อยลงไปมาก และเป็นการบังคับให้ สงป. ต้องเพิ่มความพิถีพิถันในการพิจารณาความเหมาะสม ของงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้งจ่ายสำหรับงาน/โครงการนั้น ๆ คุณภาพของการพิจารณาในลักษณะหลังนี้ จะทำให้การเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่าย ทั้งในเชิงรายการและในเชิงจำนวนเงินของรายการ เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเหมาะสมของเหตุการณ์และเพื่อความสัมฤทธิ์ผลของงาน/โครงการเป็นสำคัญ

การให้สิทธิ์แก่ส่วนราชการในการเปลี่ยนแปลงและปรับโอนงบประมาณรายจ่าย

ระหว่างงาน/โครงการในแผนงานเดียวกัน สื่อความหมายในทำนองเดียวกับที่ได้กล่าวไว้ในย่อหน้าที่แล้ว แต่ในขอบข่ายที่กว้างขวางยิ่งขึ้น และเพิ่มความสำคัญของคุณภาพการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายของ สบป. ยิ่งขึ้นไปอีก นัยต่อขอบข่ายการกระจายอำนาจในการตัดสินใจใช้งบประมาณรายจ่ายให้แก่ส่วนราชการก็พลอยกว้างขวางขึ้นเป็นสัดส่วนกัน

ข้อคิดในย่อหน้าที่แล้วก็ใช้ได้กับกรณีการให้สิทธิ์แก่ส่วนราชการเปลี่ยนแปลงและปรับโอนงบประมาณรายจ่ายระหว่างแผนงานด้วยกัน แต่มีขอบข่ายของการกระจายอำนาจที่กว้างขวางที่สุด ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ถ้าพิจารณาในแง่ของการควบคุมนโยบายของรัฐ การปรับเปลี่ยนงบประมาณรายจ่ายระหว่างแผนงาน สื่อการเปลี่ยนแปลงในประเด็นนโยบาย ซึ่งเป็นเรื่องของรัฐบาล และหรือส่วนราชการที่ทำหน้าที่กำกับนโยบายสาธารณะ ดังนั้น เมื่อพิจารณาในแง่ของรัฐบาลกลางแล้ว รัฐบาลกลางโดยผ่านส่วนราชการที่ทำหน้าที่โดยตรงในการกำกับปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล จะต้องคงไว้ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับงบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรให้แก่แผนงาน

ในส่วนของการจัดทำงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลท้องถิ่น ประเด็นปัญหาอยู่ที่ว่า กระทรวงมหาดไทย (มท.) โดยผ่านส่วนราชการในสังกัด สมควรหรือไม่ที่ควบคุมการจัดทำงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลท้องถิ่น การควบคุมลักษณะการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเป็นการรวมอำนาจของการตัดสินใจอยู่ที่หน่วยราชการส่วนกลาง ซึ่งมีนัยขัดกับการให้มีการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกระจายอำนาจ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การกระจายอำนาจในสภาพปัจจุบันเป็นการกระจายอำนาจแบบเทียมหรือการกระจายอำนาจที่ไม่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

การกระจายอำนาจในด้านงบประมาณระดับท้องถิ่นนี้ สื่อสิทธิ์ของรัฐบาลท้องถิ่นที่จะจัดการใช้รายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นในรูปรายจ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างไรก็ดี การใช้จ่ายที่อยู่นอกขอบเขตของรายได้ที่รัฐบาลท้องถิ่นสามารถหามาได้ หรือเกินขีดความสามารถของท้องถิ่นในการระดมจัดเก็บรายได้ออมสร้างปัญหากับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และในที่สุดกลายเป็นปัญหาของรัฐบาลกลาง เมื่อท้องถิ่นไม่อยู่ในวิสัยที่จะจัดสรรงบประมาณรายจ่ายได้ ความเหมาะสมของการกระจาย

อำนาจในการจัดทำงบประมาณในระดับท้องถิ่น และขอบเขตของอำนาจที่กระจายไปสู่รัฐบาลท้องถิ่นจึงต้องวินิจฉัยด้วยการตระหนักถึงประเด็นนี้เช่นกัน

๓. ข้อเสนอแนะในการกระจายอำนาจด้านงบประมาณ

แนวคิดเกี่ยวกับประเด็นและนัยของการกระจายอำนาจด้านงบประมาณที่ได้นำเสนอในหัวข้อที่แล้ว ทำให้ได้ข้อเสนอ ดังนี้

๓.๑ ด้านการจัดทำและพิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณ

๓.๑.๑ การบริหารราชการส่วนกลาง

(๑) สงป. ควรลดระดับการรวมอำนาจในการพิจารณาให้ความเห็นชอบกับงบประมาณรายจ่ายที่ส่วนราชการขอตั้ง โดยเปิดโอกาสให้กระทรวงต้นสังกัดของกรม ได้มีส่วนร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินงบประมาณที่กรมต่าง ๆ ในสังกัดสมควรได้รับการจัดสรร

กล่าวคือ สงป. ร่วมกับเจ้ากระทรวง (รัฐมนตรีว่าการฯ) พิจารณาวงเงินงบประมาณที่จะจัดสรรให้แก่แผนงานหลัก ๆ ที่เป็นแผนงานของกระทรวง โดยใช้กรอบนโยบายของรัฐบาลเป็นแนวทางพิจารณา วงเงินงบประมาณรายจ่ายของแผนงานเหล่านี้จะจัดสรรภายในกรอบวงเงินใหญ่ที่ได้ผ่านการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีแล้ว ระดับวงเงินที่จัดสรรให้แก่แผนงานหลัก ๆ (ซึ่งมีนัยต่อวงเงินงบประมาณที่แต่ละกระทรวงจะได้รับ) เป็นการต่อรองและการกำหนดความสำคัญของนโยบายต่าง ๆ ระหว่างรัฐมนตรีในคณะรัฐบาล

(๒) สงป. ควรกระจายอำนาจการพิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายในระดับกรม โดยใช้อำนาจร่วมกับรัฐมนตรี และปลัดกระทรวงในการจัดสรรวงเงินงบประมาณรายจ่ายที่กรมต่าง ๆ ในสังกัดพึงได้รับ ทั้งนี้เพื่อให้การตัดสินใจในเชิงงบประมาณสะท้อนถึงความสำคัญก่อนหลังและระดับสูงต่ำที่รัฐมนตรี/ปลัดกระทรวงร่วมกันให้นโยบายต่าง ๆ ของกระทรวงและการดำเนินงานของกรมต่าง ๆ ในการตอบสนองนโยบายของกระทรวง รายละเอียดของการพิจารณาให้ความเห็นชอบแก่งบประมาณรายจ่าย

ของกรม ภายในกรอบวงเงินและความสำคัญสัมพันธ์กับแผนงานหลัก ๆ ที่ตกลงกับรัฐมนตรี/ ปลัดกระทรวงแล้ว ยังคงเป็นอำนาจของ สงป.

(๓) ควรให้มีการจัดทำงบประมาณรายสองปี แม้ว่าการจัดทำงบประมาณรายสองปี จะไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจด้านงบประมาณตามแนวคิดข้างต้นก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาในบริบทของการกระจายอำนาจด้านงบประมาณในประเด็นอื่น ๆ ที่นำเสนอ ในที่นี้ การจัดทำงบประมาณรายสองปี จะเอื้ออำนวยต่อการตัดสินใจใช้งบประมาณที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น กล่าวคือ การจัดทำงบประมาณรายสองปีนี้ เป็นการพิจารณาขอตั้งงบประมาณสองปีพร้อม ๆ กัน ที่ส่วนราชการผู้ใช้งบประมาณสามารถวางแผนได้ล่วงหน้าด้วยความมั่นใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมควรดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐมนตรี (ของรัฐบาล) เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินการ และสำหรับกิจกรรมหลาย ๆ ชนิดในภาครัฐ ความสามารถในการผูกพันทำกิจกรรม (และการใช้จ่ายงบประมาณ) ทำให้เกิดความต่อเนื่องในกิจกรรมที่ทำและเพิ่มโอกาสให้ผลงานมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น ส่วนราชการผู้ปฏิบัติงานจะได้ไม่ต้องพะวักพะวนกับความไม่แน่นอนในเรื่องของระดับการสนับสนุนและจำนวนเงินงบประมาณที่จะได้รับในปีถัดไป

การจัดทำงบประมาณในลักษณะสองปีติดต่อกันนี้ ยังช่วยลดปริมาณงานในช่วงการจัดทำและการให้ความเห็นชอบงบประมาณด้วย ทั้งในส่วนของการวิเคราะห์และการจัดเตรียมงบประมาณของส่วนราชการผู้ขอตั้งงบประมาณ และการวินิจฉัยงบประมาณของ สงป. และช่วยลดภาระงานในช่วงของการบริหารงบประมาณโดยเฉพาะในช่วงที่ต้องดำเนินการตัดฝากและการกันเงินเพื่อใช้จ่ายในปีงบประมาณถัดไป ซึ่งต้องดำเนินการในกรณีการจัดทำงบประมาณเป็นรายปี

แม้ว่าการจัดทำงบประมาณรายสองปี อาจทำให้งบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรให้ภายในงาน/โครงการ อาจไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงในช่วงการใช้งบประมาณ (เพราะเป็นการคาดคะเนล่วงหน้าถึง ๓ ปี สำหรับกิจกรรมที่จะทำและวงเงินที่จะใช้จ่ายในช่วงปีที่ ๒) แต่การกระจายอำนาจในการปรับเปลี่ยนรายการงบประมาณไปยังส่วนราชการที่รับผิดชอบในระดับปฏิบัติการจะช่วยลดปัญหาในการบริหารการใช้งบประมาณเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารการใช้งบประมาณจักได้นำเสนอในหน้าถัด ๆ ไป

๓.๑.๒ การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

จังหวัดควรมีสถานภาพทางด้านงบประมาณในระดับเดียวกับส่วนราชการระดับกรม โดยให้จังหวัดเป็นหน่วยงบประมาณ และสามารถขอตั้งงบประมาณรายจ่ายโดยตรงได้ การขอตั้งงบประมาณรายจ่ายของจังหวัดสะท้อนถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จังหวัดตั้งใจจะดำเนินการภายในรอบปีงบประมาณ ไม่ว่าจะกิจกรรมนั้นอยู่ในด้านใดหรืออยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายต่าง ๆ ที่เป็นราชการส่วนภูมิภาคของกรม โดยกรมในราชการส่วนกลางไม่ต้องพิจารณาขอตั้งงบประมาณรายจ่ายเหมือนเช่นในปัจจุบัน การพิจารณาให้ความเห็นชอบของ สงป. จะต้องเป็นการพิจารณาภายในกรอบความสำคัญ ความจำเป็น และความเหมาะสมในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในจังหวัด ในการแก้ปัญหาภายในจังหวัด และในการพัฒนาจังหวัด และเมื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดสรรงบประมาณแล้วงบประมาณรายจ่ายที่เป็นความรับผิดชอบของจังหวัดเองก็จะอยู่ในความดูแลและดำเนินการโดยจังหวัด งบประมาณรายจ่ายในจังหวัดที่เป็นความรับผิดชอบของฝ่ายที่เป็นราชการส่วนภูมิภาคของกรม ก็จะดำเนินการโดยฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือของกรมในด้านเทคนิค

กรมในราชการส่วนกลาง จะยังคงมีหน้าที่ในการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับโครงการที่เกี่ยวข้องกับหลาย ๆ จังหวัดพร้อม ๆ กัน เช่น โครงการสร้างทางหลวงที่เชื่อมต่อหลาย ๆ จังหวัด เหมือนเช่นที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

การขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัดที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรเป็นการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายที่สะท้อนถึงแผนการดำเนินการประจำปี หรือแผนพัฒนาจังหวัดประจำปี ที่จัดเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัดระยะ ๕ ปี การพัฒนาคุณภาพของแผนพัฒนาจังหวัดและการเพิ่มขีดความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาในระดับจังหวัด เป็นปัจจัยสำคัญที่จะเพิ่มคุณค่าของการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัดในขณะที่ยังไม่มีการแก้ไขกฎหมายพื้นฐานทางด้านงบประมาณ (พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๐๒) เพื่อกำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยงบประมาณ การให้จังหวัดเป็นเสมือนหน่วยราชการสามารถขอตั้งงบประมาณรายจ่าย เป็นสิ่งที่กระทำได้โดยไม่ขัดกับกฎหมาย ด้วยวิธีการรวมงบประมาณรายจ่ายที่กรมต่าง ๆ ในราชการส่วนกลางได้ขอตั้งให้แก่จังหวัด ให้อยู่ภายในกรอบจังหวัดเดียวกัน และ สงป. ก็พิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายที่กรมต่าง ๆ ขอตั้งจ่ายภายในกรอบของจังหวัดนั้น ๆ ความเกี่ยวพันกันระหว่างงบประมาณรายจ่ายที่กรมต่าง ๆ ขอตั้งสำหรับงาน/โครงการในจังหวัด ก็จะมี ความชัดเจน และการวินิจฉัยของ สงป. ก็จะมีคุณภาพเพิ่มขึ้น การเกื้อหนุนกันและกันของงาน/โครงการ ที่ได้รับการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ก็จะเกิดขึ้นในกระบวนการนี้

ในการขอตั้งงบประมาณรายจ่ายของหน่วยราชการในส่วนกลาง เพื่อตอบสนองกิจกรรมหรือโครงการที่จังหวัดขอไปนั้น กรมสามารถเสนอสิ่งที่กรมเองให้ความสำคัญในลำดับสูงสุดลดหลั่นลงไปเรื่อย ๆ เพื่อสะท้อนนโยบายและแนวคิดของกรม (ของกระทรวง) นั้น ๆ แต่กรมเองก็ต้องระบุถึงกิจกรรม/โครงการที่จังหวัดขอไปยังกรมด้วย แม้ในกรณีที่กรมไม่ได้ให้ความสนใจสูงก็ตาม ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับ สงป. ในการพิจารณาความเหมาะสมของงบประมาณในกรอบของจังหวัดได้

๓.๑.๓ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย (มท.) ควรยกเลิกการบังคับให้รัฐบาลท้องถิ่น (ในชั้นแรกจำกัดอยู่เฉพาะเทศบาล) จัดทำงบประมาณแบบเกินดุลเสมอ โดยในขั้นต้นให้กระจายอำนาจในการตัดสินใจแก่รัฐบาลท้องถิ่น เลือกจัดทำงบประมาณแบบเกินดุลก็ได้ หรือแบบสมดุลก็ได้ โดยยังไม่อนุญาตให้รัฐบาลท้องถิ่นจัดทำงบประมาณแบบขาดดุล เนื่องจากยังไม่มั่นใจในประเด็นวินัยด้านการคลังในระดับท้องถิ่น

การให้รัฐบาลท้องถิ่นสามารถจัดทำงบประมาณแบบขาดดุลสื่อความว่า รัฐบาลกลางยินยอมให้รัฐบาลท้องถิ่นสามารถกู้ยืมเงินเพื่อนำมาเจือจุนการใช้จ่ายได้ แต่การที่รัฐบาลท้องถิ่นจะสามารถกู้หนี้ยืมสินได้ก็ต่อเมื่อขีดความสามารถในการจัดเก็บรายได้สูง สร้างและเพิ่มความมั่นใจให้แก่สถาบันการเงินทั้งในและนอกประเทศที่อยู่ในวิสัยจะให้เงินกู้ได้

นอกจากนี้ ตลาดทุนภายในประเทศก็ต้องพัฒนาถึงระดับหนึ่งจึงจะสามารถรองรับการก่อหนี้ของรัฐบาลท้องถิ่นได้ เงื่อนไขทั้ง ๒ ประการนี้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญ และพึงตระหนักเมื่อกล่าวถึงการกระจายอำนาจด้านงบประมาณให้แก่รัฐบาลท้องถิ่น แม้ในกรณีที่ไม่มีข้อจำกัดทั้งสองลักษณะนี้ก็ตาม รัฐบาลกลางอาจไม่ยินยอมปล่อยอำนาจในการตัดสินใจในส่วนนี้ให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นก็ได้ เนื่องจากกังวลกับประเด็นคุณภาพในการก่อหนี้ของคณะผู้บริหารในระดับท้องถิ่น และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่อาจขาดไปหรือกำกับได้ยากยิ่งขึ้น เมื่อรัฐบาลท้องถิ่นหลาย ๆ รัฐบาลมีการก่อหนี้พร้อม ๆ กันโดยการใช้งบประมาณแบบขาดดุล ทำให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวมมีปริมาณเงินในระบบมากเกินไปจนจำนวนที่เหมาะสมสำหรับกำลังผลิตของระบบเศรษฐกิจ

ในระยะยาว เมื่อการพัฒนาการปกครองระดับท้องถิ่นในประเทศไทยได้ถึงจุดที่เกิดระบบยืนยันความรับผิดชอบและความพร้อมถูกตรวจสอบได้ (Accountability) การกระจายอำนาจอย่างสมบูรณ์โดยรัฐบาลท้องถิ่นโดยเฉพาะในระดับเทศบาลมีอำนาจจัดหางบประมาณแบบขาดดุลได้ด้วย จัดเป็นแนวทางการกระจายอำนาจด้านงบประมาณที่พึงเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ควบคู่กับการกระจายอำนาจในย่อหน้าแรกในหัวข้อนี้ก็คือ ให้ มท. ยกเลิกอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะตัวแทนของการบริหารราชการส่วนกลางในภูมิภาคที่ต้องให้ความเห็นชอบกับงบประมาณประจำปีของรัฐบาลท้องถิ่นก่อนจะมีผลบังคับใช้ได้ การยกเลิกอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดลักษณะนี้ เป็นการยกเลิกการรวมศูนย์อำนาจของหน่วยงานในราชการส่วนกลางนั่นเอง ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวทางการกระจายอำนาจด้านงบประมาณข้างต้น

การดูแลคุณภาพของการดำเนินงานของรัฐบาลท้องถิ่น และการให้หลักประกันว่า ราษฎรในท้องถิ่นได้รับบริการสาธารณะที่ควรได้รับและมีสวัสดิการสังคมและคุณภาพชีวิตในระดับที่เหมาะสม ยังคงเป็นภารกิจที่จำเป็นสำหรับรัฐบาลในระดับชาติ (ซึ่งในปัจจุบันได้มอบหมายให้มหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการ) และยังคงดำเนินการต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพกลไกอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันยังคงสามารถนำมาใช้ได้ต่อไป แม้จะมีการกระจายอำนาจ

ตามแนวที่เสนอข้างต้น

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ในส่วนที่เกี่ยวกับกลไกให้ความเห็นชอบต่องบประมาณในระดับท้องถิ่นนั้น สมควรยกเลิกได้ในปัจจุบัน เพราะมีลักษณะที่รวมอำนาจมากเกินไป การใช้ “ผลงาน” เป็นกลไกที่ควบคุมคุณภาพในการบริหารราชการในระดับท้องถิ่น เป็นกลไกเหมาะสมกว่าและมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพมากกว่า เมื่อพิจารณาจากสวัสดิการของประชาชนในพื้นที่

๓.๒ ด้านการบริหารงบประมาณ

๓.๒.๑ การบริหารราชการส่วนกลาง

(๑) เพื่อให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้น สงป. ควรยกเลิกการอนุมัติเงินประจำงวดที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่ส่วนราชการที่เป็นเจ้าของงบประมาณจะต้องทำแผนการใช้เงินประจำงวดเสนอไปยัง สงป. เพื่อรับทราบ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบริหารเงินสดของรัฐบาล เพื่อป้องกันการดำเนินงานแบบสมัครเล่น ในการทำแผนการใช้เงิน ส่วนราชการจะต้องผูกพันกับแผนการใช้เงินที่เสนอไปยัง สงป. และการดำเนินกิจกรรมที่สื่อความหมายตามรายละเอียดของแผนการใช้เงินด้วย รูปแบบการใช้งบประมาณและการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริง ที่มีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากแผนการใช้เงินที่เสนอ จัดเป็นดัชนีหนึ่งของการประเมินผลความสามารถในการปฏิบัติราชการของหัวหน้าส่วนราชการ

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการใช้งบประมาณประจำงวดจะต้องมีบันทึกไปยัง สงป. เพื่อรับทราบล่วงหน้าเสมอ โดยไม่น้อยกว่า ๑๕ วันทำการ เพื่อประโยชน์ในการบริหารเงินสดของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจในการบริหารงบประมาณลักษณะข้างต้น อาจกระทำไม่ได้ทันที แต่ก็อาจเริ่มด้วยการกระจายอำนาจในลักษณะที่ให้ส่วนกลางยังคงไว้ ซึ่งอำนาจในการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดเฉพาะบางหมวดรายจ่ายเท่านั้น หมวดรายจ่ายที่ยังคงมีการอนุมัติเงินประจำงวดควรเหลือเพียงหมวดครุภัณฑ์ และหมวด

ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง (โดยกำหนดวงเงินที่เกี่ยวข้อง เช่น ตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป เป็นต้น) แต่การอนุมัติเงินประจำงวด สามารถจะทำได้ครั้งเดียวในช่วงต้นปีงบประมาณ ทั้งนี้ส่วนราชการผู้ใช้งบประมาณจะต้องเพิ่มขีดความสามารถที่จะวางแผนการใช้งเงินล่วงหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากความคล่องตัวของระเบียบปฏิบัติ เพื่อการใช้จ่ายที่เหมาะสมทั้งโอกาสและลักษณะของกิจกรรม

(๒) การกระจายอำนาจในด้านการบริหารงบประมาณ ที่ควรเกิดขึ้นอีกประการหนึ่ง คือ การยกเลิกระเบียบข้อบังคับที่ต้องมีการทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง (บชก.) ในส่วนของการใช้งเงินงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติไปแล้ว และมีเงินสำหรับดำเนินการใช้จ่ายได้โดยไม่กระทบการใช้จ่ายงบประมาณของปีงบประมาณถัดไป การยกเลิกข้อกำหนดนี้จะทำให้ปริมาณงานโดยเฉพาะในช่วงปลายปีงบประมาณ (เดือนสิงหาคม และกันยายน) ในด้านที่เกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย สูงเป็นพิเศษ ทั้งฝ่ายที่จะต้องทำเรื่องขอทำความตกลงกับฝ่ายที่ต้องพิจารณาเพื่อความเห็นชอบในการทำความตกลงดังกล่าว... และเป็นการเพิ่มความสะดวกในการดำเนินงานสำหรับหน่วยปฏิบัติงาน

(๓) เพื่อลดปริมาณงานในด้านการบริหารงบประมาณ สงป. ควรยกเลิกกฎ ระเบียบที่บังคับให้หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ที่ไม่มีลักษณะเป็นกรม แต่มีเจ้าหน้าที่บริหารงานที่เป็นทางการ สามารถดำเนินการขอเบิกจ่ายงบประมาณ และทำฎีกาตรงไปยัง บชก. ได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานต้นสังกัดระดับกรมหรือสำนักงานปลัดกระทรวง ทั้งนี้เพื่อลดปริมาณงานลงนามอนุมัติผ่านเรื่องของหน่วยงานต้นสังกัด การอนุญาตในลักษณะที่เสนอนี้ เป็นลักษณะหนึ่งของการกระจายอำนาจจากหน่วยงานหลักไปสู่หน่วยงานรอง ๆ ลงมาภายในของการบริหารราชการส่วนกลางด้วย

(๔) การกระจายอำนาจในการบริหารงบประมาณที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การยกเลิกระเบียบที่หน่วยงานเจ้าของงบประมาณ จะต้องยื่นหนังสือขออนุมัติปรับเปลี่ยน รายการงบประมาณภายในงาน/โครงการ ยกเว้นส่วนที่เป็นงบดำเนินการ (อันประกอบด้วย หมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ) ซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานเจ้าของงบประมาณสามารถละเลยเคล้าการใช้ได้อยู่แล้ว การที่หน่วยงานสามารถปรับเปลี่ยน

รายการอื่น ๆ ภายในงบประมาณได้นั้น จะช่วยให้หน่วยงานสามารถปรับแผนการทำงาน เพื่อเน้นผลงานได้สะดวกขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่ขาดความยืดหยุ่นในด้านนี้

การขอความเห็นชอบจาก สงป. ของหน่วยงานเป็นต้นเหตุของการเสียเวลา ในส่วนของกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทำให้หน่วยราชการไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากเงื่อนไขของการทำงานได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วประการหนึ่ง แต่ถ้าเวลาส่วนนี้ไม่ต้องเสียไปแล้วหน่วยราชการที่มีขีดความสามารถสูงในการปรับเปลี่ยนลักษณะการทำงานและการใช้เงินภายในงาน/โครงการ และมีอำนาจในการดำเนินการได้เลย จะมีส่วนเอื้อการบรรลุจุดมุ่งหมายของงาน/โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอีกประการหนึ่ง

แม้ว่าการกระจายอำนาจในลักษณะเช่นที่กล่าวถึงนี้จะเป็นสิ่งที่ดี แต่หน่วยงานที่ปรับเปลี่ยนรายการดังกล่าวยังคงต้องมีพันธหน้าที่ในการทำบันทึกชี้แจงเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ สงป. ได้รับทราบ และ สงป. สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายเพื่อให้ความเห็นชอบสำหรับงบประมาณรายจ่ายที่ขอตั้งในปีงบประมาณอนาคต

ด้วยเหตุผลในทำนองเดียวกัน การปรับเปลี่ยนรายการงบประมาณระหว่างงาน/โครงการที่อยู่ในแผนงานเดียวกัน ก็ควรกระทำได้เช่นกันตราบใดที่ลักษณะงาน/โครงการที่ปรับเปลี่ยนระหว่างกันนั้นเป็นวงเงินไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรและเป็นลักษณะงาน/โครงการที่ให้ผลลัพธ์ประเภทเดียวกัน ตามที่สื่อความหมายโดยแผนงานที่กำกับงาน/โครงการ ที่เกี่ยวข้อง

การเพิ่มอำนาจให้แก่หน่วยงานปฏิบัติการ สามารถตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณเช่นนี้ จะจำกัดแต่เฉพาะภายในแผนงานเดียวกันในกรณีที่ไม่มีแผนงานรองแผนงานย่อยเลย แต่ในกรณีที่มีแผนงานรอง/แผนงานย่อยแล้ว การกระจายอำนาจจะจำกัดอยู่ภายในกรอบของแผนงานรอง/แผนงานย่อย ที่เป็นแผนงานกำกับ งาน/โครงการที่มีการปรับเปลี่ยนรายการงบประมาณ แต่การปรับเปลี่ยนรายการงบประมาณเช่นนี้ แม้ว่าจะไม่ต้องขออนุมัติเหมือนเช่นในปัจจุบันก็ตาม หน่วยราชการเจ้าของงบประมาณจะต้องมีบันทึกอธิบาย

แจกแจงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องกระทำดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลการทำงานของส่วนราชการนั้น ๆ ประการหนึ่ง และเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานและแนวทางพิจารณาให้ความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายที่ส่วนราชการนั้น ๆ ขอตั้งจ่ายในอนาคต ดังนั้น แม้จะมีอำนาจในการตัดสินใจมากขึ้น หน่วยราชการก็ต้องดำเนินการภายในกรอบของเหตุผลที่เหมาะสม ซึ่งจะถูกนำขึ้นมาพิจารณาประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายในบึงงบประมาณถัด ๆ ไป

๓.๒.๒ การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่อภิปรายในหัวข้อ ๓.๒.๑ เมื่อประกาศใช้แล้ว ก็จะมีผลบังคับใช้กับส่วนราชการในระดับภูมิภาคด้วยเช่นกัน

ในกรณีของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีประเด็นที่พึงพิจารณาเพิ่มเติมประการหนึ่งคือ การมอบอำนาจของหน่วยราชการในส่วนกลางในฐานะเจ้าของงบประมาณรายจ่าย ที่ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ควรเป็นลักษณะเบ็ดเสร็จ นั่นคืออำนาจทั้งหมดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรสำหรับงาน/โครงการที่ต้องดำเนินการในเขตแดนของจังหวัดนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะประการนี้ ไม่ได้สื่อความเป็นอิสระที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะทำอะไรก็ได้ตามอำเภอใจ แต่สื่อการบริหารงบประมาณรายจ่ายของผู้ว่าราชการจังหวัดในระดับจังหวัดในลักษณะเดียวกับหัวหน้าส่วนราชการในการบริหารราชการส่วนกลาง (อธิบดีและตำแหน่งเทียบเท่า) โดยรายละเอียดการบริหารงบประมาณยังอยู่ในกรอบปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง และที่ไม่ได้มีการเสนอแนะให้มีการเปลี่ยนแปลงในที่นี้

นั่นคือรายละเอียดของการเบิกจ่ายงบประมาณและการปรับเปลี่ยนรายการงบประมาณก็ให้อยู่ในเงื่อนไข หรืออยู่ในกรอบของความเป็นอิสระเฉกเช่นที่กำกับหน่วยราชการในส่วนกลาง

๓.๒.๓ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การปฏิบัติเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติ ซึ่งได้ปรับปรุงใหม่ในลักษณะที่เพิ่มระดับการกระจายอำนาจด้านงบประมาณในแนวที่ได้เสนอไปแล้วสำหรับส่วนที่เกี่ยวกับหน่วยราชการในส่วนกลางย่อมใช้ได้กับหน่วยราชการในท้องถิ่น ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลกลาง

๓.๓ สรุปข้อเสนอแนะ

โดยสรุป ข้อเสนอแนะที่ได้นำเสนอไปแล้วข้างต้นมีดังนี้

- (๑) ให้ สงป.เปิดโอกาสให้รัฐมนตรี มีส่วนร่วมพิจารณางบประมาณที่จะจัดสรรให้แก่แผนงานหลัก ๆ ของกระทรวง
- (๒) ให้ สงป.ใช้อำนาจร่วมกับรัฐมนตรีและปลัดกระทรวงในการพิจารณาจัดสรรวงเงินงบประมาณรายจ่ายที่กรมต่าง ๆ ในสังกัดพึงได้รับ
- (๓) ให้มีการจัดทำงบประมาณรายสองปี
- (๔) ให้จังหวัดเป็นหน่วยงบประมาณ และสามารถขอตั้งงบประมาณรายจ่ายโดยตรงได้
- (๕) ให้กระทรวงมหาดไทยยกเลิกการบังคับให้เทศบาลจัดทำงบประมาณแบบเกินดุลเสมอ โดยให้เทศบาลสามารถทำงบประมาณแบบสมดุลได้
- (๖) ให้ยกเลิกการอนุมัติเงินประจำงวด ยกเว้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับหมวดครุภัณฑ์และหมวดค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เมื่อรายการที่เกี่ยวข้องมีมูลค่าเกิน ๕ ล้านบาท
- (๗) ให้ยกเลิกระเบียบที่ส่วนราชการต้องทำความตกลงกับกระทรวงการคลังในส่วนของการใช้งบประมาณรายจ่ายที่ได้รับอนุมัติไปแล้วและไม่กระทบการใช้จ่ายงบประมาณปีถัดไป
- (๘) ให้หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ที่ไม่มีลักษณะเป็นกรมสามารถขอเบิกจ่ายงบประมาณ และทำฎีกาตรงไปยังกรมบัญชีกลาง โดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานต้น

สังกัด

(๙) ให้ส่วนราชการสามารถปรับเปลี่ยนรายการงบประมาณต่าง ๆ ภายในงาน/โครงการเดียวกันโดยไม่ต้องขออนุมัติจาก สบ.

(๑๐) ให้ข้อเสนอแนะเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องข้างต้นใช้ได้กับ ราชการส่วนภูมิภาคด้วย และ

(๑๑) ให้ข้อเสนอแนะเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องข้างต้นใช้ได้กับ ราชการส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

๔. ข้อสังเกตส่งท้าย

“การกระจายอำนาจ” ในด้านงบประมาณ เจกเช่นเดียวกับการกระจายอำนาจในด้านอื่น ๆ เป็นการแสดงออกถึงความไว้วางใจ (Trust) ของผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ในส่วนกลาง หรือในสายนยอดขององค์การ ที่มีต่อผู้ที่ได้รับการกระจายอำนาจดังกล่าว ซึ่งอยู่ในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น หรือในระดับล่างภายในองค์การ

ความไว้วางใจในกรณีนี้ มีมิติเกี่ยวข้องกับความมั่นใจว่า จะสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด จะสามารถใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรอย่างถูกต้องตามเจตนารมณ์ของการจัดสรร ไม่มีการบังหลวงหรือนำไปใช้ในลักษณะที่ไม่มีประสิทธิภาพ/ประสิทธิผล หรือในลักษณะที่มีภูมิคุ้ม ความมั่นใจในลักษณะนี้ที่มีอยู่มากหรือน้อย มีส่วนสำคัญในการกำหนดขนาดของอำนาจที่กระจายออกไป

ความสามารถของผู้ที่ได้รับอำนาจที่กระจายออกไปให้ในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงในย่อหน้าที่แล้ว มีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณภาพของบุคคล ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ และจริยธรรมในการทำงานเพื่อรับใช้ประชาชน ถ้าผู้ที่ได้รับอำนาจที่กระจายออกไป ไม่ว่าจะอยู่ในส่วนกลางด้วยกัน ในส่วนภูมิภาค หรือในส่วนท้องถิ่นหรือในองค์การเดียวกัน มีความรู้สูง ความเข้าใจถูกต้อง และจริยธรรมงดงาม การกระจายอำนาจย่อมบรรลุจุดมุ่งหมายของการกระจายอำนาจได้เป็นอย่างดี

แม้ว่าคุณสมบัติที่กล่าวถึงเหล่านี้อาจมีอยู่ในระดับไม่สูงนัก (หรือเชื่อกันว่ายังไม่ค่อยจะมีอยู่ ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของการยึดหลักการรวมศูนย์อำนาจในปัจจุบัน) แต่คุณสมบัติเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่พัฒนาให้บังเกิดขึ้นได้ ถ้ามีความพยายามและมีความตั้งใจดำเนินการให้เกิดขึ้น ยิ่งการพัฒนาในสิ่งเหล่านี้มีลักษณะเป็นระบบ อย่างต่อเนื่องไม่ย่อท้อ และมีความจริงใจ จุดมุ่งหมายของการกระจายอำนาจด้านต่าง ๆ ก็จะมีสัมฤทธิ์ผลได้ในอัตราที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนเต็มเม็ดเต็มหน่วยในที่สุด

พร้อม ๆ กับการพัฒนาที่กล่าวถึงในย่อหน้าข้างต้น สิ่งที่ต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นควบคู่กันไปด้วยมีดังนี้ (๑) ระบบรายงานผลที่ผู้ได้รับการกระจายอำนาจจะต้องปฏิบัติตามเพื่อเอื้อต่อการติดตามผลการดำเนินงานและการใช้งบประมาณ (๒) ระบบการประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานและ (๓) ระบบการให้รางวัล/การลงโทษที่จริงจังเพื่อสร้างความซบซึงกับการยืนยันความรับผิดชอบและความพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ (Accountability)

หากทั้ง ๓ ระบบได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ควบคู่กับกระบวนการกระจายอำนาจแล้ว การกระจายอำนาจก็มิใช่เรื่องของการมีอำนาจเพิ่มขึ้นโดยปราศจากภาระการมีความรับผิดชอบที่สูงขึ้นเป็นสัดส่วนกัน

คงไม่มีข้อคัดค้านว่า การกระจายอำนาจมากโดยเฉพาะที่ลงสู่หน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชน เป็นสิ่งที่ไม่ดี หรือเป็นสิ่งที่ไม่พึงทำเพื่อการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่หากการกระจายอำนาจไม่ได้นำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของการกระจายอำนาจแล้ว การกระจายอำนาจในตัวเองก็ไม่ใช่สิ่งที่น่าชื่นชมแต่อย่างใด ดังนั้นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในด้านงบประมาณได้มีนัยแฝงไว้ด้วยว่า อย่างน้อยกลไกทั้ง ๓ ระบบจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง และให้มีผลบังคับใช้ควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้การกระจายอำนาจบังเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

พระราชบัญญัติ

Legislative Institutional Repository of Thailand

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระราชบัญญัติ

ประกันวินาศภัย

พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕

เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

LIART

- มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกันวินาศภัยพ.ศ.๒๕๓๕”
- มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
- มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๑๐
- มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้
 “วินาศภัย” หมายความว่า ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาที่จะพึงประมาณเป็นเงินได้ และหมายความรวมถึงความสูญเสียในสิทธิ ผลประโยชน์ หรือรายได้ด้วย
 “บริษัท” หมายความว่า บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ และหมายความรวมถึงสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย
 “สำนักงานใหญ่” หมายความว่า สำนักงานสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย
 “การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย” หมายความว่า การประกอบธุรกิจประกันต่อด้วย
 “เงินกองทุน” หมายความว่า ทรัพย์สินส่วนที่เกินกว่าหนี้สินของบริษัทตามราคาประเมินทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัทที่ประเมินตามพระราชบัญญัตินี้
 “ตัวแทนประกันวินาศภัย” หมายความว่า ผู้ซึ่งบริษัทมอบหมายให้ทำการชักชวนให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท
 “นายหน้าประกันวินาศภัย” หมายความว่า ผู้ซึ่งช่องหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท โดยกระทำเพื่อบำเหน็จเนื่องจากการนั้น
 “กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติ
การตามพระราชบัญญัตินี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีกรมการประกันภัยหรือผู้ซึ่ง
อธิบดีกรมการประกันภัยมอบหมาย

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกิน
อัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
กับออกประกาศตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บริษัท

มาตรา ๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๗ การประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจะ
กระทำได้เมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ
บริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาต
ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี

การจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความเห็น
ชอบจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้จะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติก่อนให้ความ
เห็นชอบก็ได้

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดและได้วางหลักทรัพย์
ประกันตามมาตรา ๑๔ กับทั้งได้ดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนตามมาตรา ๒๗ แล้ว จึงให้ยื่นคำขอ

รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยต่อรัฐมนตรีภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนด แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว

การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยและการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และในการอนุญาตรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๗ บริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศจะตั้งสาขาของบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ในการนี้ รัฐมนตรีจะอนุญาตโดยมีเงื่อนไขก็ได้

การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยและการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยโดยตั้งเป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

สาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยต้องดำรงทรัพย์สินไว้ในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดจำนวนทรัพย์สินที่รัฐมนตรีกำหนดต้องไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินกองทุนที่บริษัทต้องดำรงตามมาตรา ๒๗

รัฐมนตรีจะออกใบอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งก็ต่อเมื่อบริษัทได้วางหลักทรัพย์สินประกันตามมาตรา ๑๔ และดำรงไว้ซึ่งทรัพย์สินในประเทศไทยตามวรรคสามแล้ว

บริษัทที่เป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศจะเปิดสาขา ณ ที่ใด ๆ ก็ได้ สาขาให้หมายความรวมถึงสำนักงานที่แยกออกจากสำนักงานใหญ่ของบริษัทไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร และได้รับเงินค่าใช้จ่ายจากบริษัทไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสถานที่ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนให้ใช้เป็นที่ตั้งหน่วยปฏิบัติการข้อมูลสถานที่เก็บเอกสาร และสถานที่ฝึกอบรมที่เกี่ยวกับกิจการของบริษัท

มาตรา ๘ หุ้นของบริษัทจะต้องเป็นหุ้นสามัญชนิดระบุชื่อผู้ถือ มีมูลค่าของหุ้นไม่เกินหุ้นละหนึ่งร้อยบาท และข้อบังคับของบริษัทต้องไม่มีข้อจำกัดในการโอนหุ้น

มาตรา ๙ บริษัทต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสาม

ในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

มาตรา ๑๐ บุคคลใดได้หุ้นของบริษัทใดมา และการได้มานั้นเป็นเหตุให้จำนวนหุ้นหรือบุคคลผู้ถือหุ้นอยู่เป็นไปโดยฝ่าฝืนมาตรา ๙ และไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ บุคคลนั้นจะยกเอาการถือหุ้นในส่วนของหุ้นส่วนที่ถือไว้ขึ้นใช้ยื่นต่อบริษัทนั้นมิได้ และบริษัทจะจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอื่นใดให้แก่บุคคลนั้น หรือให้บุคคลนั้นออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมของผู้ถือหุ้นตามจำนวนหุ้นส่วนที่ถือมิได้

มาตรา ๑๑ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ให้บริษัทตรวจสอบทะเบียนผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าสามเดือนก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นทุกครั้ง และแจ้งผลการตรวจสอบต่อนายทะเบียนตามรายการและภายในเวลาที่นายทะเบียนกำหนดในกรณีที่มีจำนวนหุ้นที่ผู้ถือหุ้นถือหุ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๙ ให้บริษัทแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตรวจพบ และให้ผู้ถือหุ้นดำเนินการแก้ไขภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันรับแจ้ง

มาตรา ๑๒ บทบัญญัติมาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ มิให้นำมาใช้บังคับแก่บริษัทที่เป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศตามมาตรา ๗

มาตรา ๑๓ บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยจะควบกับบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดอื่นมิได้ เว้นแต่จะควบกับบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยด้วยกัน

การควบบริษัทตามวรรคหนึ่งเข้ากันให้กระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีในการให้ความเห็นชอบรัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติก่อนให้ความเห็นชอบก็ได้

เมื่อได้จดทะเบียนควบบริษัทเข้ากันตามกฎหมายแล้ว บริษัทใหม่ที่ควบเข้ากันต้องขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามมาตรา ๖ ภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีกำหนด แต่ต้องไม่เกินสามเดือนนับแต่วันจดทะเบียนบริษัทใหม่ที่ควบเข้ากันนั้น ในระหว่างขอรับใบอนุญาต ให้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยไปพลางได้ตามใบอนุญาตเดิม หากไม่ขอรับใบ

อนุญาตภายในกำหนดดังกล่าวหรือความบริษัทเข้ากันโดยฝ่าฝืนมาตรานี้ ให้ถือว่าใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยเดิมที่อนุญาตให้แก่บริษัทก่อนความเข้ากันนั้นเป็นอันสิ้นอายุ

มาตรา ๑๔ นอกจากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย บริษัทต้องเสียค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยทุกปี เว้นแต่ปีที่ออกใบอนุญาต

บริษัทใดไม่ชำระค่าธรรมเนียมภายในสามเดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยของบริษัทนั้นสิ้นอายุ

มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยของบริษัทใดสิ้นอายุ ให้ถือว่าบริษัทนั้นถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย

มาตรา ๑๖ บริษัทตามมาตรา ๖ ที่จะเปิดสาขาหรือย้ายที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือสำนักงานสาขา ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน และให้นำความในมาตรา ๗ วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการเป็นผู้รับประกันภัยโดยทำสัญญาประกันภัยกับบุคคลใด ๆ เว้นแต่จะเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า “ประกันวินาศภัย” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน นอกจากบุคคลดังต่อไปนี้

- (๑) บริษัท
- (๒) สมาคมที่มีสมาชิกส่วนมากเป็นบริษัทหรือสมาคมที่มีสมาชิกส่วนมากเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัท

- (๓) สมาคมที่มีสมาชิกส่วนมากเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัย
- (๔) สมาคมนายจ้างหรือสหภาพแรงงานที่มีสมาชิกส่วนมากเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัท
- (๕) ตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัยที่ใช้เพื่อเป็นคำแสดงชื่อในธุรกิจการเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัยของตนแล้วแต่กรณี
- (๖) สถาบันการศึกษาวิชาประกันวินาศภัยหรือสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันวินาศภัยซึ่งใช้เพื่อเป็นคำแสดงชื่อของสถาบันนั้น
- (๗) กรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง สมาชิก หรือผู้มีฐานะ มีตำแหน่งหรือหน้าที่ใด ๆ ในบริษัท สมาคม สหภาพแรงงาน สถาบันการศึกษาวิชาประกันวินาศภัย หรือสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจประกันวินาศภัย ตาม (๑)(๒)(๓) (๔) และ (๖) ซึ่งใช้เพื่อแสดงความเป็นกรรมการ พนักงาน ลูกจ้าง สมาชิก หรือผู้มีฐานะ มีตำแหน่งหรือหน้าที่ของตนในบริษัท สมาคม สหภาพแรงงาน หรือสถาบันดังกล่าว

มาตรา ๑๙ บริษัทต้องมีหลักทรัพย์ของบริษัทวางไว้กับนายทะเบียนเป็นหลักทรัพย์ประกันตามประเภทของการประกันภัย

การกำหนดประเภทของการประกันภัยและมูลค่าของหลักทรัพย์ที่วางไว้กับนายทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หลักทรัพย์ของบริษัทที่ต้องวางไว้กับนายทะเบียนจะเป็นเงินสด พันธบัตรรัฐบาลไทย หรือทรัพย์สินอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดก็ได้

บริษัทอาจขอเปลี่ยนแปลงหลักทรัพย์ประกันที่วางไว้ได้ ทั้งนี้ ภายใต้บังคับวรรคสองและวรรคสาม

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่หลักทรัพย์ประกันของบริษัทใดมีมูลค่าลดต่ำกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๙ ให้นายทะเบียนสั่งให้บริษัทนั้นนำหลักทรัพย์ประกันมาเพิ่มจนครบจำนวนที่กำหนดภายในสองเดือนนับแต่วันได้รับคำสั่ง

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่หลักทรัพย์ประกันของบริษัทใดมีมูลค่าเพิ่มขึ้นกว่าที่

กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๙ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งถอนหลักทรัพย์ประกันส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้นนั้นได้ ตามคำขอของบริษัทซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ถึงมูลค่าที่เพิ่มขึ้น

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่บริษัทเลิกประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในประเภทใดอันมีผลให้หลักทรัพย์ประกันที่ได้วางไว้แล้วมีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าของหลักทรัพย์ประกันที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยที่คงดำเนินการต่อไป บริษัทมีสิทธิได้รับคืนทรัพย์สินที่ได้วางไว้เป็นหลักทรัพย์ประกันเฉพาะส่วนที่เกินมูลค่าของหลักทรัพย์ประกันที่กำหนดไว้สำหรับการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยประเภทที่คงดำเนินการต่อไปนั้น ทั้งนี้ เมื่อบริษัทได้แสดงหลักฐานให้เป็นที่พอใจนายทะเบียนว่า ได้ปลดเปลื้องหนี้สินและไม่มีควมรับผิดชอบเหลืออยู่สำหรับการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยประเภทที่เลิกนั้นแล้ว

มาตรา ๒๓ ให้บริษัทจัดสรรเงินสำรองดังนี้

- (๑) เงินสำรองสำหรับเบี้ยประกันภัยที่ยังไม่ตกเป็นรายได้ของบริษัท
- (๒) เงินสำรองสำหรับค่าสินไหมทดแทน และ
- (๓) เงินสำรองเพื่อการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การจัดสรรทรัพย์สินไว้เป็นเงินสำรองตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ทรัพย์สินที่จัดสรรไว้เป็นเงินสำรองตามวรรคหนึ่ง จะเป็นเงินสด หรือพันธบัตรรัฐบาลไทยหรือทรัพย์สินอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดก็ได้

มาตรา ๒๔ รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้บริษัทวางเงินสำรองตามมาตรา ๒๓

- (๑) ไว้กับนายทะเบียนตามประเภทของการประกันภัย และตามอัตราหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศ

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่หลักทรัพย์ประกันที่บริษัทวางไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา ๑๙ และเงินสำรองที่บริษัทวางไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา ๒๔ เป็นทรัพย์สินที่การโอนหรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้นจะต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายหรือต้องกระทำต่อบุคคลอื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับการโอนหรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น ให้นายทะเบียนมี

หนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องนั้นทราบ และห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องนั้นโอนหรือให้ไปซึ่งทรัพย์สินนั้น จนกว่านายทะเบียนจะมีหนังสือแจ้งการถอนหรือการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๒๖ หลักทรัพย์ประกันที่บริษัทวางไว้ตามมาตรา ๑๕ และเงินสำรองตามมาตรา ๒๓ ที่บริษัทวางไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา ๒๔ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบการบังคับคดี ทั้งนี้ ตลอดเวลาที่บริษัทยังมีได้เลิกกัน

ในกรณีที่บริษัทเลิกกัน ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัยมีบุริมสิทธิพิเศษเหนือทรัพย์สินที่วางเป็นหลักทรัพย์ประกันตามมาตรา ๑๕ และเงินสำรองตามมาตรา ๒๓ (๑) ที่วางไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา ๒๔ และมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินดังกล่าวก่อนเจ้าหน้าที่บุริมสิทธิพิเศษอื่น

ในกรณีที่บริษัทล้มละลาย ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัยมีบุริมสิทธิพิเศษเหนือทรัพย์สินที่วางเป็นหลักทรัพย์ประกันตามมาตรา ๑๕ และเงินสำรองตามมาตรา ๒๓ (๑) ที่วางไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา ๒๔ มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินดังกล่าวอย่างเดียวกันกับเจ้าหน้าที่มีประกันตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

ทรัพย์สินของบริษัทนอกจากหลักทรัพย์ประกันตามมาตรา ๑๕ และเงินสำรองตามมาตรา ๒๓(๑) ที่วางไว้กับนายทะเบียนตามมาตรา ๒๔ ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้ที่เกิดจากการเอาประกันภัยมีสิทธิได้รับชำระหนี้เป็นอย่างเดียวกันกับผู้ทรงบุริมสิทธิในมูลค่าภาษีอากรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๒๗ บริษัทต้องดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนตลอดเวลาที่ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของเบี้ยประกันภัยสุทธิที่ได้รับทั้งหมดสำหรับปีปฏิทินที่ล่วงแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่าสามสิบล้านบาท

หมวด ๒ การควบคุมบริษัท

มาตรา ๒๘ นอกจากการประกันวินาศภัย บริษัทจะลงทุนประกอบธุรกิจอื่นใด ได้เฉพาะที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในการนี้รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขสำหรับการประกอบ ธุรกิจนั้น ๆ ให้บริษัทปฏิบัติตามก็ได้

มาตรา ๒๙ กรรมการประกันภัยที่บริษัทออกให้แก่ผู้เอาประกันภัย ต้องเป็นไปตามแบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ รวมทั้งเอกสารประกอบหรือแนบท้ายกรมธรรม์ประกันภัยด้วย

แบบและข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรหรือเมื่อบริษัทร้องขอ นายทะเบียนจะสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหรือยกเลิกแบบหรือข้อความนั้นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

ในกรณีที่บริษัทออกกรมธรรม์ประกันภัยแตกต่างไปจากแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยมีสิทธิเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ตามแบบกรมธรรม์ประกันภัยหรือข้อความที่บริษัทออกให้ นั้น หรือตามแบบหรือข้อความที่นายทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้แล้วก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ประการใดหรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่บริษัทออกกรมธรรม์ประกันภัยโดยใช้แบบหรือข้อความที่นายทะเบียนมิได้ให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้เอาประกันภัยจะเลือกให้บริษัทต้องรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัยนั้น หรือจะบอกเลิกสัญญาประกันภัยนั้นเสียและให้บริษัทคืนเบี้ยประกันภัยทั้งสิ้นที่ได้ชำระไว้แล้วแก่บริษัทก็ได้ และไม่ว่าผู้เอาประกันภัยจะใช้สิทธิดังกล่าวนี้ประการใด หรือไม่ ย่อมไม่เป็นเหตุให้บริษัทพ้นความผิดที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๐ อัตราเบี้ยประกันภัยที่บริษัทกำหนด จะต้องได้รับความเห็นชอบจาก นายทะเบียน

อัตราเบี้ยประกันภัยที่นายทะเบียนเห็นชอบไว้แล้ว เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควร หรือเมื่อบริษัทร้องขอ นายทะเบียนจะสั่งให้เปลี่ยนอัตรานั้นเสียใหม่ก็ได้ การเปลี่ยนอัตรา ใหม่ไม่มีผลกระทบต่อกรมธรรม์ประกันภัยที่ได้กำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยที่นาย ทะเบียนได้ให้ความเห็นชอบไว้ก่อนแล้ว

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้บริษัทกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ประกอบธุรกิจประกันชีวิต

(๒) รับประกันวินาศภัยเกินกว่าจำนวนดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะได้

รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียน

(ก) รับประกันอัคคีภัยรายเดี่ยวหรือหลายรายรวมกันเพื่อ วินาศภัยอันเดียวกันภายในเขตที่นายทะเบียนกำหนด ทั้งนี้ โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัย เกินกว่าร้อยละสิบของเงินกองทุน

(ข) รับประกันวินาศภัยยานพาหนะทางบก ทางน้ำ ทาง อากาศ และบุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในยานพาหนะนั้น และการประกันภัยค่าจุนเพื่อวินาศ ภัยอันเดียวกัน ทั้งนี้ โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยแต่ละยานพาหนะเกินกว่าร้อยละสิบของ เงินกองทุน

(ค) รับประกันวินาศภัยอื่นนอกจาก (ก) หรือ (ข) โดย มีจำนวนเงินเอาประกันภัยรายหนึ่งเกินกว่าร้อยละสิบของเงินกองทุน

ในกรณีที่มีการประกันต่อซึ่งวินาศภัยตาม (ก) (ข) หรือ (ค) โดยมีผลบังคับ พร้อมกับการรับประกันวินาศภัย มิให้นำจำนวนเงินที่เอาประกันต่อเข้าอยู่ในจำนวนที่กำหนด ตาม (ก) (ข) หรือ (ค)

(๓) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียนโดย ความเห็นชอบของรัฐมนตรี

(๔) ฝากเงินไว้ที่อื่นนอกจากที่ธนาคาร บริษัทเงินทุนหรือบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์

(๕) เก็บเงินสดไว้ที่อื่นนอกจากเก็บไว้ที่สำนักงานของบริษัท

LIIRT

(๖) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดให้แก่กรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทเพื่อเป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนสำหรับหรือเนื่องจากธุรกิจ หรือการกระทำใด ๆ เว้นแต่เป็นการจ่ายบำเหน็จ เงินเดือน โบนัส หรือเงินอย่างอื่นที่พึงจ่ายตามปกติ

(๗) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดให้แก่ตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศภัย นอกจากเงินค่าจ้างหรือบำเหน็จที่พึงจ่ายตามปกติ

(๘) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดล่วงหน้าให้แก่บุคคลใด เป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนสำหรับงานที่จะทำให้แก่บริษัท

(๙) จ่ายบำเหน็จให้แก่บุคคลที่ช่วยให้มีการทำสัญญาประกันภัย ซึ่งมีใช้ตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัยของบริษัท

(๑๐) ซื้อหรือมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่

(ก) เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบธุรกิจหรือสำหรับใช้เพื่อสวัสดิการของพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทตามสมควร

(ข) เพื่อใช้สำหรับการลงทุนประกอบธุรกิจอื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๘

(ค) เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทได้มาจากการรับชำระหนี้ หรือจากการบังคับจำนอง

การซื้อหรือมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ตาม (ก) หรือ (ข) หรือการได้อสังหาริมทรัพย์ มาจากการรับชำระหนี้ตาม (ค) ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากนายทะเบียน ในการ อนุญาตนายทะเบียนจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

(๑๑) ให้ประโยชน์เป็นพิเศษแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ ตามกรมธรรม์ประกันภัยนอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย

(๑๒) รับชำระเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกันภัยลดลงต่ำกว่า จำนวนที่ต้องชำระ

(๑๓) ตั้งหรือมอบหมายบุคคลอื่นนอกจากตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกันวินาศภัย หรือพนักงานของบริษัทซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงินเป็นผู้รับชำระ เบี้ยประกันภัย

(๑๔) ออกกรมธรรม์ประกันภัยโดยไม่มีลายมือชื่อของกรรมการผู้

มีอำนาจผูกพันบริษัทและไม่ได้ประทับตราของบริษัทตามที่ได้จดทะเบียนไว้ หรือไม่มีลายมือชื่อของผู้จัดการสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยและไม่ได้ประทับตราของบริษัทนั้นด้วย ถ้ามี

(๑๕) โฆษณาจูงใจอันเป็นเท็จหรือเกินความจริงเกี่ยวกับบริษัทหรือธุรกิจประกันวินาศภัยของบริษัท

(๑๖) ตั้งหรือมอบหมายบุคคลอื่นนอกจากตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทไปชักชวนซื้อหรือจัดการให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับบริษัท ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นการกระทำของกรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทซึ่งกระทำการในนามบริษัทหรือ

(๑๗) ขายหรือให้อสังหาริมทรัพย์ใด ๆ หรือสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่นายทะเบียนกำหนดแก่กรรมการ หรือซื้อทรัพย์สินจากกรรมการ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการและได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียน

มาตรา ๓๒ คำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่อนุญาตตามมาตรา ๓๑(๒) ให้ผู้ทบทวนต่อรัฐมนตรีได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดท้าย

มาตรา ๓๓ บริษัทต้องจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่ตกเป็นของบริษัทตามมาตรา ๓๑ (๑๐) ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) อสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทมีไว้เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับประกอบธุรกิจหรือสำหรับใช้เพื่อสวัสดิการของพนักงานหรือลูกจ้างของบริษัท หรือเพื่อใช้ในการลงทุนประกอบธุรกิจอื่นตามมาตรา ๓๑(๑๐) (ก) หรือ (ข) ถ้ามิได้ใช้อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวแล้ว ให้จำหน่ายภายในเก้าปีนับแต่วันที่เลิกใช้

(๒) อสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทได้มาจากการรับชำระหนี้ หรือจากการบังคับจำนองตามมาตรา ๓๑ (๑๐) (ค) ให้จำหน่ายภายในเก้าปีนับแต่วันที่ได้มา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้มีไว้เพื่อใช้ในกิจการตามมาตรา ๓๑ (๑๐) (ก) หรือ (ข)

กำหนดระยะเวลาที่กำหนดตาม (๑) และ (๒) นายทะเบียนอาจขยายให้อีกได้ไม่เกินสามปี เมื่อบริษัทร้องขอก่อนสิ้นระยะเวลานั้นโดยมีเหตุผลอันสมควรในการอนุญาตนายทะเบียนจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ให้ปฏิบัติไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้บริษัทตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน บุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของบริษัท

- (๑) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- (๑) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต
- (๓) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทในช่วงเวลาที่บริษัทถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย หรือใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิต
- (๔) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทอื่นที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย เว้นแต่จะได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด
- (๕) ถูกถอดถอนจากการเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทตามมาตรา ๕๓
- (๖) เป็นข้าราชการการเมือง
- (๗) เป็นข้าราชการซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมบริษัท เว้นแต่เป็นกรณีของบริษัทที่เป็นรัฐวิสาหกิจ หรือได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานของบริษัทหรือเป็นผู้ได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓

มาตรา ๓๕ ห้ามมิให้บริษัทแต่งตั้งหรือมอบหมายบุคคลใดนอกจากกรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัททำการรับประกันวินาศภัย รับเบี้ยประกันภัย และชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยไม่ว่าบางส่วนหรือทั้งหมด นอกจากการประกันต่อ

มาตรา ๓๖ ห้ามมิให้บริษัทประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์โดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือจ่ายหรือคืนไปโดยไม่สุจริต

การกระทำหรือการปฏิบัติใด ๆ ของบริษัทที่จะถือว่าเป็นการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๗ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจประกาศกำหนดให้บริษัทปฏิบัติการใด ๆ ในเรื่องต่อไปนี้ได้

- (๑) การเก็บเบี้ยประกันภัย
- (๒) การประเมินราคาทรัพย์สินและหนี้สินของบริษัท
- (๓) การประกันต่อ
- (๔) การจำแนกประเภทค่าใช้จ่าย
- (๕) การจัดสรรเงินสำรองเพื่อการเสี่ยงภัยไว้เป็นประเภท ๆ
- (๖) อัตราค่าจ้างหรือบำเหน็จสำหรับตัวแทนประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันวินาศภัยตามประเภทของการประกันวินาศภัย
- (๗) แบบ ขนาด ตัวอักษร ภาษาที่ใช้ และข้อความของหนังสือมอบอำนาจของบริษัท รวมทั้งเอกสารแสดงการรับเงินของบริษัท

มาตรา ๓๘ ในการติดต่อกับประชาชน บริษัทต้องเปิดทำการตามวันและเวลาที่นายทะเบียนประกาศกำหนด แต่ทั้งนี้ บริษัทจะเปิดทำการเกินกว่าที่กำหนดก็ได้

มาตรา ๓๙ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการประกันอัคคีภัย เมื่อบริษัททำสัญญาประกันอัคคีภัยรายใด ให้บริษัทยื่นรายการเกี่ยวกับการรับประกันอัคคีภัยตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้ทำสัญญาประกันอัคคีภัยรายนั้น

บทบัญญัติวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่การประกันต่อ

มาตรา ๔๐ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับรายการตามมาตรา ๓๙ และเห็นสมควรจะกระทำการตรวจสอบเพื่อทราบราคาทรัพย์สินที่เอาประกันภัย ก็ให้กระทำได้ ในการนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ตั้งของทรัพย์สินนั้นในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกได้ตามที่เห็นสมควร และให้มีอำนาจตรวจและเรียกให้ส่งเอกสารรวมทั้งหลักฐานใด ๆ เพื่อประโยชน์แก่การที่จะทราบราคาอันแท้จริงของทรัพย์สินนั้น

ผู้เอาประกันภัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบตามวรรคหนึ่ง

ถ้าผู้ประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความสะดวกตามวรรคสองจนเป็นเหตุให้ไม่สามารถทำการตรวจสอบได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานเป็นหนังสือต่อนายทะเบียน ในกรณีเช่นว่านี้ เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควร นายทะเบียนจะมีคำสั่งให้สัญญาประกันอัคคีภัยรายนั้นเป็นอันระงับสิ้นไปก็ได้ คำสั่งของนายทะเบียนให้กำหนดวันที่ให้สัญญาประกันอัคคีภัยระงับสิ้นไป ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสามวันนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่ง และให้นายทะเบียนแจ้งคำสั่งนั้นไปยังบริษัทและผู้ประกอบการโดยพลัน เมื่อนายทะเบียนได้มีคำสั่งเช่นว่านี้ให้สัญญาประกันอัคคีภัยรายนั้นระงับสิ้นไปในวันที่นายทะเบียนกำหนดนั้น

ในกรณีที่สัญญาประกันอัคคีภัยระงับสิ้นไปตามวรรคสาม ในส่วนที่เกี่ยวกับนิติสัมพันธ์ระหว่างบริษัทกับผู้ประกอบการ ให้ถือเสมือนว่าการระงับสิ้นไปแห่งสัญญาประกันอัคคีภัยนั้นได้ระงับสิ้นไปเพราะผู้ประกอบการบอกเลิกสัญญา

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบตามมาตรา ๓๙ ว่า ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยมีราคาต่ำกว่าจำนวนเงินที่เอาประกันภัยมากถึงขนาดที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าต่ำเกินสมควร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานผลการตรวจสอบนั้นต่อนายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ปรากฏผลการตรวจสอบ ในกรณีเช่นนี้ถ้านายทะเบียนเห็นเป็นการสมควร ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ลดจำนวนเงินที่เอาประกันภัยลงเท่าที่นายทะเบียนเห็นสมควรไปยังบริษัทและผู้ประกอบการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่จำนวนเงินเอาประกันภัยที่ลดลงแล้วนั้น ต้องไม่ต่ำกว่าราคาทรัพย์สินที่เอาประกันภัยตามที่ปรากฏในการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๒ เมื่อได้มีคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๔๑ แล้ว

(๑) ผู้ประกอบการมีสิทธิบอกเลิกสัญญาประกันอัคคีภัยรายนั้น เสียได้ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจากนายทะเบียน และเมื่อได้บอกเลิกแล้วให้บริษัทคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้ประกอบการตามส่วนเฉลี่ยของระยะเวลาที่เอาประกันภัยนั้น

(๒) ส่วนผู้ประกอบการมิได้บอกเลิกสัญญาประกันอัคคีภัยตาม (๑) ให้ถือว่าการประกันภัยรายนั้น มีจำนวนเงินที่เอาประกันภัยตามที่นายทะเบียนได้มีคำสั่งให้ลดลงแล้วนั้น ทั้งนี้ นับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่งและให้บริษัทกำหนดเบี้ยประกันภัยสำหรับระยะเวลาที่เหลืออยู่ตามจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยเท่าที่ได้ลดลงแล้วนั้น และให้คืน

เบี้ยประกันภัยส่วนที่เกิน ให้แก่ผู้เอาประกันภัยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่ง

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่วินาศภัยเกิดแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัยและพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีเหตุอันควรสงสัยว่าวินาศภัยนั้นเกิดขึ้นด้วยความทุจริตของผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัย ให้พนักงานสอบสวนแจ้งเหตุที่สงสัยนั้นไปยังนายทะเบียน ในกรณีเช่นนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งไปยังบริษัทให้งดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยรายที่สงสัยนั้นไว้เมื่อเหตุอันควรสงสัยนั้นหมดไปแล้วให้นายทะเบียนถอนคำสั่งนั้นเสีย และแจ้งการถอนคำสั่งนั้นไปยังบริษัทและผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันภัยตามกรมธรรม์ประกันภัย

ในกรณีที่นายทะเบียนออกคำสั่งให้งดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนระงับอยู่นับแต่วันที่นายทะเบียนออกคำสั่งจนถึงวันถอนคำสั่งนั้น

มาตรา ๔๔ ให้บริษัทจัดทำสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัทตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนด

เมื่อมีเหตุจะต้องลงในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีของบริษัทเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท ให้บริษัทลงรายการที่เกี่ยวกับเหตุนั้นในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัททั้งนี้ไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่เหตุอันจะต้องลงรายการนั้น

มาตรา ๔๕ ให้บริษัทเก็บรักษาสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีตามมาตรา ๔๔ ไว้ที่สำนักงานของบริษัทไม่น้อยกว่าสิบปีนับแต่วันที่ลงรายการครั้งสุดท้ายในสมุดทะเบียนหรือสมุดบัญชานั้น หรือนับแต่วันที่บริษัทพ้นจากความรับผิดชอบตามรายการที่มีความรับผิดชอบครั้งสุดท้ายแล้วแต่อย่างไรจะยาวกว่า

มาตรา ๔๖ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอตรวจดูสมุดทะเบียนตามมาตรา ๔๔ เฉพาะรายการที่ตนเกี่ยวข้องหรือจะขอให้บริษัทคัดสำเนารายการดังกล่าวโดยรับรองว่าถูกต้องด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเสียค่าบริการตามที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา ๔๗ บริษัทต้องจัดส่งรายงานประจำปีแสดงฐานะการเงินและกิจการของบริษัทสำหรับรอบปีปฏิทินที่ล่วงแล้วต่อนายทะเบียน ตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนดภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน

สำหรับบริษัทที่เป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศ ต้องส่งรายงานประจำปีของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศที่ตนเป็นสาขาด้วยภายในห้าเดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศนั้น

รายงานประจำปีตามมาตรา ๔๗ นี้ ต้องมีการรับรองโดยผู้สอบบัญชีด้วย

มาตรา ๔๘ ถ้าปรากฏว่ารายงานประจำปีของบริษัทส่งตามมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ไม่ถูกต้องหรือไม่มีรายการครบถ้วนบริบูรณ์ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้บริษัทแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องหรือครบถ้วนบริบูรณ์ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ในกรณีที่บริษัทไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าบริษัทมิได้ส่งรายงานประจำปีตาม มาตรา ๔๗

มาตรา ๔๙ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้บริษัทยื่นรายงานหรือเอกสารใด ๆ ตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งคราว ตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนดก็ได้ และนายทะเบียนจะให้ทำคำชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความแห่งรายงานหรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้

รายงานหรือเอกสารที่ยื่นหรือแสดงหรือทำคำชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความตามวรรคหนึ่งบริษัทต้องทำให้ครบถ้วนตรงต่อความเป็นจริง

มาตรา ๕๐ ให้บริษัทประกาศรายการย่อตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดแสดงสินทรัพย์และหนี้สินที่มีอยู่ในวันสิ้นปีปฏิทินภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งรายงานประจำปีตามมาตรา ๔๗ ในหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายในท้องถิ่นที่สำนักงานใหญ่ของบริษัทตั้งอยู่อย่างน้อยหนึ่งฉบับมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน และให้ปิดประกาศไว้ในที่ที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาของบริษัทไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือนด้วย

มาตรา ๕๑ ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของบริษัท และเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้า

หน้าที่มีอำนาจ

(๑) เข้าไปในสำนักงานของบริษัทในระหว่างเวลาทำการเพื่อทราบข้อเท็จจริง ในการนี้ให้มีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานอื่น ๆ จากกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทและสอบถามบุคคลดังกล่าวได้

(๒) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของบริษัท หรือสถานที่ใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสมุดบัญชี เอกสาร หรือดวงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัท เพื่อตรวจสอบหรือประเมินราคาทรัพย์สินของบริษัท ในระหว่างเวลาทำการหรือในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก

(๓) สั่งให้บริษัทหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่น ๆ

(๔) เรียกบุคคลดังกล่าวใน (๑) หรือ (๓) มาให้ถ้อยคำหรือจะสั่งให้บุคคลดังกล่าวยื่นคำชี้แจงแสดงข้อเท็จจริงตามที่ต้องการก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๕๒ เมื่อปรากฏหลักฐานต่อนายทะเบียนว่า บริษัทใดมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน นายทะเบียนด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีย่อมมีอำนาจสั่งให้บริษัทนั้นแก้ไขฐานะหรือการดำเนินการดังกล่าวได้ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด ในการนี้จะสั่งให้เพิ่มทุนหรือลดทุนหรือจะสั่งให้บริษัทหยุดรับประกันวินาศภัยเป็นการชั่วคราวด้วยก็ได้

ในกรณีที่บริษัทใดไม่เพิ่มทุนหรือลดทุนภายในกำหนดเวลาที่นายทะเบียนสั่งตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าคำสั่งของนายทะเบียนเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาตามคำสั่งของนายทะเบียนดังกล่าว

ในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องให้บริษัทใดเพิ่มทุนหรือลดทุนเพื่อให้บริษัทนั้นสามารถพยุงฐานะและการดำเนินการต่อไปได้ นายทะเบียนด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีจะสั่งให้บริษัทเพิ่มทุนหรือลดทุนทันทีก็ได้ โดยให้ถือว่าคำสั่งของนายทะเบียนดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

ในการเพิ่มทุนหรือลดทุนตามวรรคสองหรือวรรคสาม มีให้นำมาตรา ๑๒๒๐ มาตรา

๑๒๒๔ มาตรา ๑๒๒๕ และ มาตรา ๑๒๒๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ มาตรา ๑๓๖ วรรคสอง (๒) มาตรา ๑๓๙ และมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ แล้วแต่กรณีมาใช้บังคับ

มาตรา ๕๓ เมื่อปรากฏหลักฐานต่อนายทะเบียนว่า บริษัทใดมีฐานะหรือการดำเนินการอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชนหรือกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทใด ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๕๒ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้บริษัทนั้นถอดถอนกรรมการหรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทผู้เป็นต้นเหตุดังกล่าวออกจากตำแหน่งได้

ในกรณีที่นายทะเบียนสั่งถอดถอนบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้บริษัทนั้นแต่งตั้งบุคคลอื่นโดยความเห็นชอบจากนายทะเบียนเข้าดำรงตำแหน่งดังกล่าวแทนภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันถอดถอน

ในกรณีที่บริษัทใดไม่ถอดถอนบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือถอดถอนแล้วไม่แต่งตั้งบุคคลอื่นเข้าดำรงตำแหน่งแทนตามวรรคสอง นายทะเบียนด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งถอดถอนบุคคลดังกล่าวหรือแต่งตั้งบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนไปดำรงตำแหน่งเป็นเวลาไม่เกินสามปี และมีให้นำความในมาตรา ๓๔ (๕) มาใช้บังคับ

ให้ผู้ซึ่งนายทะเบียนแต่งตั้งตามวรรคสามได้รับค่าตอบแทนตามที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้จ่ายจากทรัพย์สินของบริษัทนั้น และในระหว่างเวลาที่บุคคลดังกล่าวดำรงตำแหน่งอยู่ ผู้ถือหุ้นของบริษัทจะมีมติเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งของนายทะเบียนมิได้

บุคคลซึ่งถูกถอดถอนตามคำสั่งของนายทะเบียน จะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินการใด ๆ ในบริษัทนั้นไม่ได้ไม่ว่าโดยทางตรงและทางอ้อม

ให้ถือว่าคำสั่งของนายทะเบียนที่ให้ถอดถอนหรือแต่งตั้งตามมาตรานี้เป็นมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้บริษัทหยุดรับประกันวินาศภัยเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๕๒ ห้ามมิให้กรรมการ พนักงาน และลูกจ้างของบริษัทส่งจ่ายเงินของบริษัท หรือทำการเคลื่อนย้ายหรือจำหน่ายทรัพย์สินของบริษัท เว้นแต่เป็นการจ่ายเงินเดือนหรือค่าจ้างแก่พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทตามปกติ สำหรับการจ่ายเงินอื่นให้เป็น

ไปตามที่นายทะเบียนกำหนด

ให้บริษัทที่ได้รับคำสั่งของนายทะเบียนให้หยุดรับประกันวินาศภัยเป็นการชั่วคราว ตามมาตรา ๕๒ รายงานเป็นหนังสือให้นายทะเบียนทราบถึงบรรดาเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ทั้งหมดของบริษัทภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา ๕๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอ

มาตรา ๕๖ ผู้มีส่วนได้เสียชอบที่จะขอตรวจดูสมุดทะเบียนและเอกสารที่เกี่ยวข้องแก่สมุดทะเบียนที่นายทะเบียนเก็บรักษาไว้ และขอคัดสำเนาโดยมีคำรับรองของนายทะเบียนได้ โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา ๕๗ เมื่อบริษัทใดประสงค์จะเลิกกิจการให้บริษัทนั้นแจ้งความประสงค์ที่จะเลิกกิจการต่อนายทะเบียนให้ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามเดือนก่อนเลิกกิจการ

ในกรณีที่บริษัทซึ่งเป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศเลิกกิจการให้มีการชำระบัญชี ในการชำระบัญชานั้นให้นำความในมาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ และมาตรา ๖๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๘ ค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัย หากมิได้เรียกร้องจากบริษัทจนล่วงพ้นอายุความแล้วให้บริษัทนำส่งเงินดังกล่าวเข้ากองทุนภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดอายุความ

หมวด ๓

การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย

มาตรา ๕๙ รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยเมื่อปรากฏแก่รัฐมนตรีว่าบริษัท

(๑) มีหนี้สินเกินกว่าทรัพย์สินหรือมีฐานะการเงินไม่มั่นคงอันอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันหรือประชาชน

(๒) ผ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด หรือประกาศที่ออกหรือกำหนดตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐมนตรี นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในเมื่ออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน

(๓) หยุดประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๔) ประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือจ่ายหรือคืนไปโดยไม่สุจริต

(๕) ถ้าประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยต่อไปจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอาประกันภัยหรือประชาชน

มาตรา ๖๐ เมื่อบริษัทใดถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย ให้บริษัทนั้นเลิกกันั้นนับแต่วันที่ถูกลสั่งเพิกถอนใบอนุญาต และให้มีการชำระบัญชี ในการชำระบัญชีนั้นให้รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี การใดที่เป็นอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียน

มาตรา ๖๑ เพื่อประโยชน์แก่การชำระบัญชี ให้ถือว่าบริษัทซึ่งเป็นสาขาของบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศเป็นบริษัทจำกัด และเพื่อประโยชน์แก่การนี้ให้ถือว่านายทะเบียนและกรรมการประกันภัยเป็นนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แล้วแต่กรณี และการเสนอรายงานต่อที่

ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นให้เสนอต่อนายทะเบียน แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงสิทธิเรียกร้องใด ๆ ที่มีต่อบริษัทประกันวินาศภัยต่างประเทศนั้น

มาตรา ๖๒ ผู้ชำระบัญชีซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมาตรา ๖๐ อาจได้รับเงินค่าตอบแทนตามที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้จ่ายจากทรัพย์สินของบริษัท

หมวด ๔

ตัวแทนประกันวินาศภัยและนายหน้าประกันวินาศภัย

มาตรา ๖๓ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน
คำขอรับใบอนุญาตและใบอนุญาต ให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด
ใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยให้ระบุด้วยว่าเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทใด

มาตรา ๖๔ ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (๑) บรรลุนิติภาวะ
- (๒) มีภูมิลำเนาในประเทศไทย
- (๓) ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๔) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต เว้นแต่ได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

- (๕) ไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลาย

LIIRT

- (๖) ไม่เป็นนายหน้าประกันวินาศภัย
- (๗) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย หรือใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยในระยะเวลาสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต
- (๘) ได้รับการศึกษาวิชาประกันวินาศภัยจากสถาบันการศึกษาที่ นายทะเบียนประกาศกำหนด หรือสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันวินาศภัยได้ตามหลักสูตร และวิธีการที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

มาตรา ๖๕ ผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๖๔ ประสงค์จะเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทใด ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทนั้นต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยหนังสือแสดงความต้องการของบริษัทให้ผู้นั้นเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย เมื่อนายทะเบียนได้พิจารณาคำขอตามวรรคหนึ่งเป็นที่พอใจแล้ว ให้ออกใบอนุญาตให้ผู้นั้นเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทที่แสดงความต้องการ เมื่อได้ออกใบอนุญาตแล้วให้แจ้งให้บริษัททราบ

ผู้ที่เป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทใดอยู่แล้ว อาจขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทอื่นอีกได้ คำขอรับใบอนุญาตเช่นว่านี้ ผู้ขอต้องยื่นหนังสือแสดงความยินยอมของบริษัทที่ผู้นั้นเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยอยู่แล้วพร้อมด้วยหนังสือแสดงความต้องการของบริษัทใหม่ที่ต้องมีข้อความแสดงไว้ด้วยว่าบริษัทใหม่นั้นได้ทราบแล้วว่าผู้ขอเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยของบริษัทใดอยู่แล้ว เมื่อนายทะเบียนได้ออกใบอนุญาตแล้วให้แจ้งบริษัทที่เกี่ยวข้องทราบ

หนังสือแสดงความต้องการตามวรรคหนึ่งและหนังสือแสดงความยินยอมตามวรรคสามให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา ๖๖ ตัวแทนประกันวินาศภัยอาจทำสัญญาประกันวินาศภัยในนามของบริษัทได้ เมื่อได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัท

ตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัย หรือพนักงานของบริษัทซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน อาจรับเบี้ยประกันภัยในนามของบริษัทได้ เมื่อได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัท

หนังสือมอบอำนาจของบริษัทตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ทำตามแบบที่นาย

ทะเบียนกำหนด

หนังสือมอบอำนาจของบริษัท แม้มิได้ทำตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด ก็ไม่เป็นเหตุให้เสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกเพราะเหตุที่มีได้ทำตามแบบที่กำหนดนั้น

มาตรา ๖๗ บุคคลธรรมดาซึ่งจะขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยได้ต้องไม่เป็นตัวแทนประกันวินาศภัย หรือเป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของบริษัทใด และให้นำความในมาตรา ๖๔ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๗) และ (๘) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

นิติบุคคลอาจขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยได้เมื่อ

- (๑) นิติบุคคลนั้นมีสำนักงานใหญ่ในประเทศไทย
- (๒) กิจการดังกล่าวอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้น
- (๓) นิติบุคคลนั้นมีพนักงานหรือลูกจ้างที่ได้รับใบอนุญาตเป็นนาย

หน้าประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้เป็นผู้ทำการแทนนิติบุคคลดังกล่าว และ

(๔) นิติบุคคลนั้นต้องไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยในระยะเวลาสามปีก่อนวันขอรับใบอนุญาต

มาตรา ๖๘ บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามมาตรา ๖๗ ประสงค์จะเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียน

การออกใบอนุญาตให้นิติบุคคลเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด

คำขอรับใบอนุญาตและใบอนุญาตตามมาตรานี้ ให้ทำตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา ๖๙ นายหน้าประกันวินาศภัยต้องมีสำนักงานตามที่ระบุไว้ในคำขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย ในกรณีย้ายสำนักงาน ต้องแจ้งต่อนายทะเบียนเป็นหนังสือภายในห้าวันนับแต่วันที่ย้าย

มาตรา ๗๐ ให้นายหน้าประกันวินาศภัยจัดทำสมุดทะเบียน สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับธุรกิจของตนตามแบบและรายการที่นายทะเบียนกำหนด

LIART

เมื่อมีเหตุจะต้องลงในสมุดทะเบียน สมุดบัญชี และเอกสารตามวรรคหนึ่ง ให้
 นายหน้าประกันวินาศภัยลงรายการเกี่ยวกับเหตุนั้นในสมุดทะเบียน สมุดบัญชี และเอกสาร
 เช่นว่านั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิเหตุจะต้องลงรายการนั้น

มาตรา ๗๑ ให้นายหน้าประกันวินาศภัยเก็บรักษาสมุดทะเบียน สมุดบัญชี และ
 เอกสารที่เกี่ยวกับธุรกิจของตน รวมทั้งเอกสารประกอบการลงสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีไว้
 ที่สำนักงานของตนไม่น้อยกว่าห้าปี นับแต่วันลงรายการครั้งสุดท้ายในสมุดทะเบียนหรือสมุด
 บัญชีนั้น

มาตรา ๗๒ ใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยและใบอนุญาตเป็นนายหน้า
 ประกันวินาศภัย ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต ถ้าผู้รับใบอนุญาตดังกล่าว
 ประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อนายทะเบียนตามแบบที่
 นายทะเบียนกำหนด ภายในกำหนดสองเดือนก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ

ถ้าผู้ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งได้ต่ออายุใบอนุญาตครบสองคราวติดต่อกัน
 แล้วและได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตต่อไป ให้ใบอนุญาตที่ออกให้ในคราวต่อไปนั้นมีอายุห้า
 ปี

มาตรา ๗๓ นายหน้าประกันวินาศภัยผู้ใด ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการ ผู้จัดการ
 พนักงานหรือลูกจ้างในบริษัทใด ให้ใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัยของผู้นั้นสิ้นสุด
 ลง

มาตรา ๗๔ ในกรณีที่บริษัทได้ส่งมอบกรรมสิทธิ์ประกันภัยแก่ผู้เอาประกันภัย
 หรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมสิทธิ์ประกันภัยนั้นแล้วก็ดี หรือได้ส่งมอบแก่นายหน้าประกัน
 วินาศภัยเพื่อส่งมอบแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรรมสิทธิ์ประกันภัยนั้นก็ดี ให้
 สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เอาประกันภัยรายนั้นได้ชำระเบี้ยประกันภัยแก่บริษัทแล้ว

มาตรา ๗๕ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการปฏิบัติของนายหน้าประกันวินาศภัย
 นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกให้นายหน้าประกันวินาศภัยมาให้ถ้อยคำหรือ

สั่งให้ส่งสมุดทะเบียนสมุดบัญชีหรือเอกสารใด ๆ หรือให้ส่งรายงานตามแบบและรายการที่ นายทะเบียนกำหนดเพื่อตรวจสอบ หรือจะเข้าไปในสำนักงานของบุคคลดังกล่าวในเวลา ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบดังกล่าวก็ได้ ในการนี้นายหน้าประกันวินาศภัยต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๗๖ นายทะเบียนเมื่ออำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย หรือใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย เมื่อปรากฏแก่นายทะเบียนว่าตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัย

- (๑) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้
- (๒) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๗ แล้วแต่กรณี
- (๓) ดำเนินงานทำให้เกิดหรืออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เอา

ประกันภัยผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือประชาชน

เมื่อนายทะเบียนสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้แจ้งคำสั่งนั้นไปยังผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๗๗ ผู้ถูกสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๗๖ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ รัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗๘ ห้ามมิให้ผู้ใดชักชวน แนะนำ หรือกระทำความช่วยเหลือใด ๆ เพื่อให้บุคคลทำสัญญาประกันภัยกับผู้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในต่างประเทศหรือกับบุคคลใด ๆ นอกจากผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีที่นายหน้าประกันวินาศภัยซึ่งได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนให้ทำการซื้อช่องหรือจัดการให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ทำสัญญาประกันต่อกับผู้ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยในต่างประเทศ

หมวด ๕ กองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัย

มาตรา ๗๙ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนเพื่อการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัย” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการพัฒนาธุรกิจประกันวินาศภัยให้มีความมั่นคงและเสถียรภาพ

มาตรา ๘๐ บริษัทใดไม่นำส่งเงินเข้ากองทุนให้ถูกต้องตามมาตรา ๕๘ ต้องเสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของเงินที่ไม่ได้นำส่งดังกล่าว

มาตรา ๘๑ ให้กองทุนประกอบด้วย

- (๑) เงินที่ได้รับตามมาตรา ๑๒๐
- (๒) เงินที่ได้รับตามมาตรา ๕๘
- (๓) เงินเพิ่มที่ได้รับตามมาตรา ๘๐
- (๔) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่มีผู้มอบให้ และ
- (๕) ดอกผลของกองทุน

มาตรา ๘๒ เงินและทรัพย์สินตามมาตรา ๘๑ ให้เป็นของกรมการประกันภัย และไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๘๓ การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๔ บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗ วรรคห้า มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๖ วรรคสี่ มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง หรือเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๓๑ (๑๐) วรรคสอง หรือมาตรา ๓๓ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และถ้าเป็นกรณีกระทำความผิดต่อเนื่องให้ปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๘๕ บริษัทใดไม่ตรวจสอบทะเบียนผู้ถือหุ้น หรือไม่แจ้งผู้ถือหุ้นอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดต่อเนื่องให้ปรับอีกวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๘๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละสองหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๘๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาทและปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๘๘ บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง หรือไม่วางเงินสำรองประกันภัยตามมาตรา ๒๔ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๓๗ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนายทะเบียนตามมาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท และถ้าเป็นกรณีการกระทำความผิดต่อเนื่อง ให้ปรับ

อีกไม่เกินวันละสองหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๘๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๙๐ บริษัทได้ออกกรรมธรรม์ประกันภัยหรือเอกสารประกอบหรือแนบ
ทำกรรมธรรม์ประกันภัยโดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ หรือกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัยโดยฝ่าฝืน
มาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๙๑ บริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่น
บาท

มาตรา ๙๒ บริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่ง
แสนบาท

มาตรา ๙๓ บริษัทใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๗
มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๔๔
ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทและปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืน
อยู่

มาตรา ๙๔ บริษัทใดไม่ยอมให้ผู้มีส่วนได้เสียตรวจสอบดูสมุดทะเบียนหรือไม่ยอม
คัดสำเนารายการให้ตามและผู้มีส่วนได้เสียร้องขอตามมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้า
พันบาท

มาตรา ๙๕ บริษัทใดจงใจแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงที่ต้อง
บอกให้แจ้งในการยื่นรายการ หรือให้คำชี้แจงตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สอง
หมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๙๖ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนหรือพนักงาน

งานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา ๕๑ หรือฝ่าฝืนคำสั่งของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๕๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๓ วรรคห้า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๘ บริษัทใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๙๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๐ ตัวแทนประกันวินาศภัยผู้ใดทำสัญญาประกันภัยโดยไม่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัทตามมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง หรือตัวแทนประกันวินาศภัย นายหน้าประกันวินาศภัยหรือพนักงานของบริษัทผู้ได้รับเบี้ยประกันภัยโดยไม่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากบริษัทตามมาตรา ๖๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๑ นายหน้าประกันวินาศภัยผู้ใดไม่มีสำนักงานตามที่ระบุไว้ในคำขอรับใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย หรือตามที่ได้แจ้งการย้ายสำนักงานไว้ต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๖๙ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๒ นายหน้าประกันวินาศภัยผู้ใดย้ายสำนักงานโดยไม่แจ้งต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๖๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๓ นายหน้าประกันวินาศภัยผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่ลงรายการในสมุดทะเบียนและสมุดบัญชีตามมาตรา ๗๐ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสองพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๐๔ นายหน้าประกันวินาศภัยผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๑ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๐๕ นายหน้าประกันวินาศภัยผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเรียกตามมาตรา ๗๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา ๗๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๘ ในกรณีที่บริษัทใดจงใจกระทำความผิดเพราะฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๓๕ หรือจงใจแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องบอกให้แจ้งหรือให้ทำคำชี้แจงตามมาตรา ๔๔ หรือไม่หยุดรับประกันวินาศภัยเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง กรรมการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของบริษัทนั้นด้วย

มาตรา ๑๐๙ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ในการดำเนินงานของบริษัท กรรมการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในบริษัท กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามบทบัญญัติในหมวด ๑ หมวด ๓ หมวด ๔ หมวด ๕ หรือ หมวด ๗ ของลักษณะ ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือมาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ หรือมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ.๒๔๙๔ หรือมาตรา ๒๑๕ หรือมาตรา ๒๑๖ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕

(๒) ในการสอบบัญชีของบริษัท ผู้สอบบัญชีผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๖๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ.๒๕๕๔

(๓) ผู้ใดเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดหรือเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตาม (๑) หรือ (๒)

ให้ถือว่ากรรมการประกนกันภัยเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในความผิดตามมาตรานี้ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเรียกทรัพย์สิน หรือราคา หรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแทนผู้ได้รับความเสียหายด้วย ในการนี้ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๐ ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕ และกรรมการประกนกันภัยเห็นว่าหากปล่อยเนิ่นช้าไว้อาจเกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชนให้กรรมการประกนกันภัยมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลนั้นทรัพย์สินซึ่งตามกฎหมายอาจถือได้ว่าเป็นของบุคคลนั้น แต่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เกินกว่าหกเดือนไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีมีการฟ้องคดีต่อศาลให้คำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าว คงมีผลต่อไปจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นในกรณีมีเหตุจำเป็นไม่สามารถฟ้องคดีได้ภายในหกเดือนศาลที่มีเขตอำนาจจะสั่งขยายระยะเวลาออกไปอีกตามคำขอของกรรมการประกนกันภัยก็ได้

ให้กรรมการประกนกันภัยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรรมการประกนกันภัยเป็นผู้ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลระฎการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลดังกล่าวจะหลบหนีออกนอกราชอาณาจักร เมื่อกรรมการประกนกันภัยร้องขอ ให้ศาลอาญามีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลนั้นออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนได้ ในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน เมื่ออธิบดีกรมการประกนกันภัยหรือบุคคลที่อธิบดีกรมการประกนกันภัยมอบหมายแจ้งให้อธิบดีกรมตำรวจทราบให้อธิบดีกรมตำรวจมีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลนั้นออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนเป็นการชั่วคราว

ได้เป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวันจนกว่าศาลอาญาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของศาลอาญาหรือของอธิบดีกรมตำรวจที่สั่งตามวรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๑๑ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ยกเว้นมาตรา ๘๖ และมาตรา ๑๑๐ ให้คณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนสามคนและคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อคณะกรรมการได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใด และผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว ให้คดีนั้นเป็นอันเลิกกัน

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๒ ให้ถือว่าบรรดาบริษัทที่ได้รับใบอนุญาต ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๑๐ เป็นบริษัทที่ได้รับใบอนุญาต ประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าสาขาของบริษัทที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายดังกล่าวอยู่ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสาขาของบริษัทที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ในการอนุญาต

มาตรา ๑๑๓ บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ บริษัทใดได้ออกหุ้นไว้แล้วโดยไม่เป็นไปตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้บริษัทนั้นดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๑๔ บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ บริษัทใดมีผู้ถือหุ้นหรือกรรมการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คงมีผู้

ถือหุ้นหรือกรรมการที่เป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยในอัตราที่เป็นอยู่ต่อไป

มาตรา ๑๑๕ ให้บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ที่มีสำนักงานแยกออกจากสำนักงานใหญ่และประกอบกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ยื่นขอรับอนุญาตเป็นสาขาให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเลิกสำนักงานนั้นเสีย ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และภายในระยะเวลาดังกล่าวมิให้ถือว่าบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ผ่าฝืนมาตรา ๑๖

มาตรา ๑๑๖ ให้บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ วางหลักทรัพย์ประกันให้ถูกต้องตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงออกตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๑๗ ให้บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ จัดให้มีการดำรงไว้ซึ่งเงินกองทุนให้ถูกต้องตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๑๘ มิให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่บรรดาสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ได้มาหรือมีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และต้องจำหน่ายไปตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ภายในเก้าปีนับแต่วันที่เลิกใช้หรือวันที่ได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้น แล้วแต่กรณี เว้นแต่อสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ได้มาหรือมีอยู่ก่อนวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๑๐

มาตรา ๑๑๙ มิให้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่ผู้ที่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน บุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ อยู่แล้วโดยชอบก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๒๐ ค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยหรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยมีสิทธิได้รับ ซึ่งสิทธิเรียกร้อง

เงินนั้นขาดอายุความแล้วและอยู่ในครอบครองของบริษัทในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บริษัทตรวจสอบและนำส่งเงินดังกล่าวเข้ากองทุนภายในสามเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำความในมาตรา ๘๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๑ บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ บริษัทใดได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ ประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตอยู่แล้วก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บริษัทนั้นประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามใบอนุญาตนั้นต่อไปได้ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

(๑) หลักทรัพย์ประกันที่บริษัทต้องวางไว้กับนายทะเบียนและเงินกองทุนที่บริษัทดำรงไว้ตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี ต้องเป็นหลักทรัพย์ประกันและเงินกองทุนต่างหากจากหลักทรัพย์ประกันและเงินกองทุนที่บริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ต้องวางและดำรงไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต

(๒) ต้องแยกรายรับและรายจ่ายของธุรกิจประกันชีวิตออกเป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากรายรับและรายจ่ายของธุรกิจประกันวินาศภัย

(๓) ในกรณีที่รัฐมนตรีมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่ารัฐมนตรีมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตของบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ นั้นด้วย

ให้บริษัทตามวรรคหนึ่ง จัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต โดยรับโอนบรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน ความรับผิดชอบตามกรมธรรม์ประกันภัย ตลอดจนทั้งพนักงานและลูกจ้างในส่วนของบริษัทประกันชีวิตของบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ เป็นของบริษัทที่ดั่งขึ้นใหม่นั้นให้แล้วเสร็จภายในแปดปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่จัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่เพื่อขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวหรือปฏิบัติฝ่าฝืนมาตรานี้ ให้ถือว่าใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตของบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ นั้นเป็นอันสิ้นอายุ

มาตรา ๑๒๒ ในกรณีที่มีเหตุผลอันจำเป็น ให้รัฐมนตรีมีอำนาจขยายระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๖ และมาตรา ๑๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้เมื่อบริษัทตามมาตรา ๑๑๒ ร้องขอโดยแสดงเหตุผลอันจำเป็นให้ปรากฏ แต่ระยะเวลาที่ขยายให้ดังกล่าวต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา

๑๑๓ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๖ และมาตรา ๑๑๗

มาตรา ๑๒๓ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือใบอนุญาตเป็น
 นายหน้าประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๑๐ เป็นผู้ได้รับใบ
 อนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัตินี้ แล้ว
 แต่กรณี

มาตรา ๑๒๔ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือใบอนุญาตเป็น
 นายหน้าประกันวินาศภัยตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ.๒๕๑๐ ในขณะที่เดียวกัน
 แจ้งการเลิกกระทำการเป็นตัวแทนประกันวินาศภัยหรือนายหน้าประกันวินาศภัยอย่างใดอย่าง
 หนึ่งต่อนายทะเบียนภายในสองเดือนนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และเมื่อพ้นระยะ
 ดังกล่าว หากผู้ใดมิได้แจ้งการบอกเลิกการเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย หรือนายหน้าประกัน
 วินาศภัยอย่างใดอย่างหนึ่งต่อนายทะเบียนให้ถือว่าใบอนุญาตเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย
 ของผู้นั้นสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่สิ้นระยะเวลาให้แจ้งการบอกเลิกดังกล่าว

มาตรา ๑๒๕ ให้บรรดากฎกระทรวง ประกาศ หรือเงื่อนไขในการอนุญาตที่ออก
 หรือกำหนด ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังคงใช้บังคับต่อไป
 เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะได้มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือ
 เงื่อนไขที่ออกหรือกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

(๑)	ค่าขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัย	๕๐,๐๐๐ บาท
(๒)	ใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยทุกประเภท	๕๐๐,๐๐๐ บาท
(๓)	ใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยไม่ครบทุกประเภท	๔๐๐,๐๐๐ บาท
(๔)	ใบอนุญาตให้เปิดสาขาของบริษัท	๒๐,๐๐๐ บาท
(๕)	การอนุญาตให้ย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขา	๕,๐๐๐ บาท
(๖)	ค่าสมัครสอบความรู้เพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทน หรือนายหน้าประกันวินาศภัย	๒๐๐ บาท
(๗)	ใบอนุญาตให้เป็นตัวแทนประกันวินาศภัย	๕๐๐ บาท
(๘)	ใบอนุญาตให้นิติบุคคลเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย	๒๐,๐๐๐ บาท
(๙)	ใบอนุญาตให้บุคคลธรรมดาเป็นนายหน้าประกันวินาศภัย	๕๐๐ บาท
(๑๐)	ใบแทนใบอนุญาตทุกชนิด	๒๐๐ บาท
(๑๑)	ค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับการประกอบธุรกิจ ประกันวินาศภัยไม่ครบทุกประเภท	๕๐,๐๐๐ บาท
(๑๒)	ค่าธรรมเนียมรายปีสำหรับการประกอบธุรกิจ ประกันวินาศภัยไม่ครบทุกประเภท	๔๐,๐๐๐ บาท
(๑๓)	การให้ต่ออายุใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย ประเภท ๑ ปี	๒๐๐ บาท
(๑๔)	การให้ต่ออายุใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันวินาศภัย ประเภท ๕ ปี	๑,๐๐๐ บาท
(๑๕)	การให้ต่ออายุใบอนุญาตให้นิติบุคคลเป็นนายหน้า ประกันวินาศภัย ประเภท ๑ ปี	๖,๐๐๐ บาท
(๑๖)	การให้ต่ออายุใบอนุญาตให้นิติบุคคลเป็นนายหน้า ประกันวินาศภัย ประเภท ๕ ปี	๓๐,๐๐๐ บาท
(๑๗)	การให้ต่ออายุใบอนุญาตให้บุคคลธรรมดา เป็นนายหน้าประกันวินาศภัย ประเภท ๑ ปี	๒๐๐ บาท

(๑๘)	การให้ต่ออายุใบอนุญาตให้บุคคลธรรมดา เป็นนายหน้าประกันวินาศภัย ประเภท ๕ ปี		๑,๐๐๐ บาท
(๑๙)	การขอตรวจดูเอกสาร	ครั้งละ	๕๐ บาท
(๒๐)	การคัดหรือรับรองสำเนาเอกสาร	หน้าละ	๕๐ บาท
(๒๑)	คำขอรับความเห็นชอบในแบบและข้อความแห่ง กรมธรรม์ประกันภัย เอกสารประกอบหรือแนบท้าย กรมธรรม์ประกันภัย	แบบละ	๑,๐๐๐ บาท
(๒๒)	คำขอรับความเห็นชอบการกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย	แบบละ	๑,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัยฉบับปัจจุบันได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน มีบทบัญญัติหลายประการไม่เหมาะสมกับกาลสมัยและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำลังขยายตัวในปัจจุบันและในอนาคต ประกอบกับได้มีการเปลี่ยนฐานะของสำนักงานประกันภัยเป็นกรมการประกันภัย ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวของธุรกิจประกันวินาศภัย สมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยให้มีความคล่องตัวและสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้เอาประกันภัยเพิ่มขึ้น ตลอดจนควรกำหนดขอบเขตอำนาจและหน้าที่ของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เสียใหม่ เพื่อให้สามารถควบคุมและกำกับดูแลกิจการธุรกิจประกันวินาศภัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ไพศิษฏ์ พิพัฒน์กุล นายมนตรี ตันทวิรัตน์ นายสรรเสริญ สิบหกร

บรรณาธิการ

นางสุภารัตน์ วะภาคย์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายโสภณ ชจรศิลป์

ผู้จัดการ

นางกาญจนา รัชสุวรรณ

เหรียญกษาปณ์

นายประวิธ ตั้งใจมั่น

กองบรรณาธิการ

นายจินดา เจริญพรรณ

นางสาวรัชณี อังตระกูล

นางอัจฉรา อุทัยนง

นายจเร พันธุ์เป็รื่อง

นายสมบัติ ทวีศิลป์

นายสัมฤทธิ์ แก้วอาจ

นายบุญเรือง นูรศักดิ์

นายวิระพันธ์ มุขสมบัติ

นายอัครเมศวร์ ทองเวลา

นายสานิตย์ ไหละชลาละ

นายคัมภีร์ ดิษฐากรณ์

ฝ่ายศิลปกรรม

นางจุรีพร รอดช่วง นางสาวพรรณพร ปิเจริญกิจ

ฝ่ายธุรการ

นางอำไพ กันเกษแก้ว นางสาวสายฝน อ้นใบเล็ก

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

พิมพ์ที่ : บริษัท พชรกานต์พับลิเคชั่น จำกัด

188/12 ถนนจรัญสนิทวงศ์ เขตบางกอกน้อย กท.10700 โทร. 412-8134 Fax. 411-0112

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand